

SEDEM TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA IN DELOVNA SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

Podpisan je samoupravni sporazum

Združitev v delovno organizacijo HOJA, predelava lesa, Ljubljana — Priprave so se začele že 12. maja 1972, ko je delavski svet podjetja imenoval 15-članski akcijski odbor z nalogo, da pripravi predlog uvajanja določil 21. in 22. ustavnega amandmaja

22. februarja letos je sedem obratov HOJA z Upravo, na skupaj 8. lokacijah podpisalo Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo HOJA, predelava lesa, Ljubljana, Langusova 8, s sedmimi temeljnimi organizacijami združenega dela in delovno skupnostjo skupnih služb.

Podpis je bil opravljen v nadvse prijetnem in svečanem vzdušju. Poleg sedmih podpisnikov pooblaščenih od strani članov kolektiva posameznih TOZD, so bili navzoči na tem pomembnem dogodku tudi vsi člani akcijskega odbora, predstavniki družbeno političnih organizacij iz podjetja in občine, generalni direktor, direktor splošnega sektorja in obratovodje vseh TOZD.

Uredništvo časopisa HOJA je poskušalo temu dogodku posvetiti kar največ pozornosti, zato v tej številki tudi objavljamo izjave vseh govornikov v skrajšani obliki, kakor tudi razgovor s posameznimi podpisniki.

Začetek priprav samoupravnega sporazuma poteka od 12. maja 1972, ko je delavski svet podjetja imenoval 15 članski akcijski odbor z nalogo, da pripravi predlog uvajanja določil 21. in 22. ustavnega amandmaja.

Zaradi določenih kadrovskega in organizacijskih sprememb je nastala določena zamenjava akcijskega odbora. Tako so v zadnji fazi priprav samoupravnega sporazuma sodelovali naslednji člani:

TOZD Pohištvu Polhov Gradec — Koprivec Anton, Peklaj Alojz
TOZD Tesarstvo, Izanska cesta — Hiti Alojz, Rupnik Franc
TOZD Galanterija Podpeč — Zalar Jože, Vidovič Damjan
TOZD Zaga Skofljica — Cimperman Janez, Serajnik Franc
TOZD Zaga Rob — Peček Vinko, Znidaršič Slavko
TOZD Velox — Živic Metod, Ciber Jože
TOZD Stavbeno mizarstvo — Krek Anton, Koren Anton
DSSS, Langusova 8 — Silc Jože — predsednik, Mrak Ciril

Nosilec sestave idejnega osnutka samoupravnega sporazuma je bil direktor splošnega sektorja dipl. iur. Ivan Remškar.

Člani akcijskega odbora so imeli v minulem obdobju več sej, na katerih so člene sporazuma s konkretnimi mnenji posameznih TOZD vsebinsko dopolnjevali.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPREJETI STA USTAVI SFRJ IN SRS TER PODPISAN SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽITVI

Temelji novih odnosov

Bistveno izhodišče teh novih odnosov je v neposrednem odločanju delavca o delitvi družbene reprodukcije

Po večletnih javnih razpravah o uveljavljanju novih samoupravnih odnosov v naši družbi je bila 21. februarja sprejeta nova ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije in 28. februarja ustava Socialistične republike Slovenije. Ta dokumenta pomenita nov mejnik v ustvarjanju družbenih odnosov in uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov delovnega človeka do sredstev za proizvodnjo, do ustvarjanja dohodka in

razpolaganja z njim. Bistveno izhodišče teh novih odnosov je v neposrednem odločanju delavca o delitvi družbene reprodukcije v temeljni organizaciji združenega dela ter o temeljnih družbenopolitičnih skupnostih in o samoupravnih interesnih skupnostih. Sredstva, ki jih je delavec ustvaril, ne smejo biti odtujena, zato o njih odloča tam, kjer so ustvarjena. Dohodek, o katerem odloča delavec, je rezultat skupnega dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela in celotnega družbenega dela in je zato del sredstev, ki so družbena lastnina. Da se uveljavi neposredni vpliv odločanja delavcev v družbeni reprodukciji, se uvaja delegatski sistem kot način neposrednega odločanja delavcev v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Delegatski sistem izhaja iz temeljnih samoupravnih skupnosti — temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti in zagotavlja združevanje interesov proizvajalcev delavcev in občanov določenega področja. Nova ustava je zato porušila še zadnje ostanke parlamentarnega sistema formalne demokracije in zagotavlja, da bodo nove skupščine prek svojih delegacij izražale

resnične in prave interese delovnih ljudi. Te nove odnose zagotavlja s svojimi statuti tudi občinske skupščine, v katerih se neposredno združujejo delegacije delavcev v zboru združenega dela in statuti krajevnih skupnosti, v katerih je tudi prvič poudarjena tesna povezanost temeljnih organizacij združenega dela s krajevno skupnostjo.

V vso to graditev novih odnosov smo se vključili tudi v HOJI ter se s samoupravnim sporazumom o združevanju v delovno organizacijo tudi mi vključili med graditelje novih odnosov v naši družbi. Kot je pomemben sprejem novih ustav, prav tako je pomemben tudi sprejem in podpis samoupravnega sporazuma o združevanju za vse delavce temeljnih organizacij združenega dela in za delavce skupnih služb HOJE.

Samoupravni sporazum o združevanju je temelj, na katerem bodo temeljne organizacije gradile vse medsebojne odnose, te pa povezuje medsebojna solidarnost, ki povezuje vse delavce temeljnih organizacij in jim hkrati tudi jamči njihovo socialno varnost.

IVAN REMŠKAR,
dipl. iur.

OB LETOŠNJEM 8. MARCU

Med pogostitvijo naših sodelavk za njihov praznik

Čestitke z željami

Če govorimo o prazniku žena, 8. marca, ne moremo mimo dejstev, ki tonejo v pozabo in ostajajo le kot grenak spomin na pretekla obdobja iz življenja naših žena, deklet in mater. Vrednost žensk se je merila v preteklosti le po doti, po ugledu in plači njihovih mož, zato so bile žene nižjih slojev služkinje, dekle in dninarice, družbeno najmanj cenjena bitja. Če pa se je žena zaposlila v tovarni kot delavka, je kot manj vredno bitje prejela manjšo plačo kot moški, čeravno je opravljala enako težko delo.

Pobudo za žensko gibanje je dal II. kongres Internacionale leta 1907 v Stuttgartu. Kmalu nato je bil ustanovljen mednarodni ženski sekretariat socialistik, ki je po II. konferenci leta 1910 v Københavnu sprejel sklep, da se proglasi vsako leto 8. marec za ženski mednarodni dan, z javnimi nastopi za žensko volilno pravico, zoper izkoriščanje in zapostavljanje, proti vojni, fašizmu in kapitalizmu.

Te pobude so razgibale ženske tudi med proletariatom pri nas. Prvi nastop žensk v duhu konference v Københavnu je bil 18. marca 1911 v Idriji, v septembru 1911 pa v Trstu in Ljubljani, 8. marca leta 1913 pa so slovenske žene prvič javno nastopile v Ljubljani. Na tem zboru se je Ada Kristanova v svojem govoru zavzela za žensko politično enakopravnost in poudarila, da pripada svet samo proletarcem. To je bilo za tiste čase zelo pogumno. Od tega časa, pa vse do druge svetovne vojne, so slovenske žene javno in pa v ilegali sodelovale v vseh naprednih gibanjih, ki so jih vodili socialisti predvsem pa komunisti, bile so z njimi preganjane in trpinčene, toda naprednega duha naših žena ni uspel zlomiti noben vladajoči sistem.

Tako na začetku druge svetovne vojne so žene Jugoslavije stopile enakopravno z možmi v boj proti fašističnemu okupatorju, ki je zasedel Jugoslavijo.

Ze za časa vojne je bil na zasedanju AVNOJ ustanovljen antifašistični svet žena, ki je povezal vse žene Jugoslavije v enotno organizacijo kot enakopravnega partnerja pri kreiranju gospodarskih in političnih načel nove družbene ureditve.

Po vojni nastopajo žene v prvih vrstah pri obnovi domovine, volijo in so voljene v organe upravljanja in oblasti. Kljub doseženim uspehom žal ugotavljamo, da družbeni položaj žena, njihovo mesto in vloga ter stvarno razreševanje problemov, ki jih poraja nova družbena delitev dela, le preveč zaostajajo za stališči in možnostmi v naši družbi.

Letošnji 8. marec smo praznovali v času, ko prinaša nova ustava pisano zagotovilo delavskemu razredu, da postane odločilen dejavnik družbenega razvoja in ko vemo, da se takšna vloga delavskega razreda ne bo mogla uresničiti brez množične udeležbe vas žensk.

In kot zadnje, želimo ženskam in delegatkam v podjetju Hoja, da se čimprej ustvarijo lažji pogoji dela, da bi imeli moški čimveč posluha za njihove težave in da bi storili vse, da se s skupnimi močmi vse težave odpravijo.

Iskrene čestitke za dan žena.

IVAN PREBIL

ŠKODA, KER SE NI PRIJAVILO ŠE VEČ DELAVCEV

Interni tečaj za priučene tesarje

Januarja letos se je v TOZD TESARSTVO pričel interni TEČAJ ZA PRIUČENE TESARJE, katerega obiskujejo: Safet Džaferagić, Franc Porenta, Anton Pungertar, Slavo Skukan, Franc Siebec, Ibus Šatmani, Šefik Terzić, Božidar Tomić, Radovan Vračević in Jože Zabukovec.

Tečaj poteka po programu Zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v Ljubljani, katerega je zbor predavateljev tečaja korigiral in tvornici posameznih predmetov, upoštevajoč dejavnost tesarjev našega podjetja. Tako je, upoštevajoč dosedanja prakso tečajnikov zmanjšal trajanje samega tečaja. Ker so vsi tečajniki tega tečaja tesarstva dela že opravljali, nekateri celo več let, bo trajal praktični del te-

čaja samo 100 učnih ur, od tega 50 ur v rednem delovnem času in 50 ur izven rednega delovnega časa. Inštruktorji praktičnega dela tečaja so: inž. Jože Peršin, Janez Korenčič, Jože Brian in Janez Repar.

Teoretični del tečaja bo trajal 107 učnih ur izven rednega delovnega časa z naslednjimi predmeti in predavatelji: strokovno računstvo — Franc Mole, tehnologija materiala — inž. Jakob Planinc, gradbeni elementi — inž. Jože Peršin in Ivan Marn, tehniško risanje — inž. Peter Gutnik, varstvo pri delu — Anton Turk, ekonomika in organizacija proizvodnje — dipl. inž. Ciril Mrak, interna zakonodaja podjetja — Franc Cebular.

Škoda pa je, da se v organizirani tečaj ni prijavilo več

SPLOŠNA OCENA POSLOVANJA PODJETJA V LETU 1973 IN MOŽNOSTI V LETU 1974

Zadovoljivi rezultati

Planska predvidevanja so se za celotno podjetje skoraj popolnoma izpolnila, rezultati gospodarjenja po obratih pa so precej različni

Poslovno leto 1973 je mimo. Zaključni račun je izdelan in tako lahko na osnovi številke ugotovljamo kakšno je bilo gospodarjenje v pretečenem letu. Gibanja, ki so se v letu 1973 pojavljala, so na gospodarjenje v našem podjetju močno vplivala. Planska predvidevanja so se za celotno podjetje skoraj v celoti izpolnila, dočim so rezultati gospodarjenja po obratih precej različni.

Na rezultat gospodarjenja je v letu 1973 vplivalo več zunanjih in notranjih vzrokov. Med zunanje vzroke moramo vsekakor prišteti konjunkturo v prodaji žaganega lesa, ki je poseben na žagarskih obratih pripomogla k zelo dobremu uspehu. Na drugi strani pa so zamrznjene cene, pomanjkanje in podražitev reprodukcijskega materiala povzročili, da posebno na obratih s finalno proizvodnjo uspehi poslovanja niso najboljši. Prav tako je še vedno očitna močna fluktuacija delovne sile, ki je prav tako vplivala, da na nekaterih obratih uspeh ni v mejah pričakovanih.

Po posameznih obratih so rezultati naslednji:

— V Podpeču beležimo tudi v preteklem letu nadaljevanje pozitivnega poslovanja. Res da uspeh, ki se izraža v višini dobička ni najbolj velik, vendar pa je pozitiven, kar je glede na težino poslovanja zelo pomembno. Ocena za leto 1974 bi bila prav tako spodbudna, torej nadaljevanje pozitivnega razvoja.

— Polhov Gradec je dosegel dober finančni rezultat in tako nadaljuje tradicijo solidnega, donosnega obrata tudi vnaprej. Slabše rezultate je zabeležila od predvidenih dejavnosti pohišstva, zato pa je na žagi nastalo več dobička. Tudi za letošnje leto predvidevamo nadaljnjo pozitivno rast, glede na naročila in gibanja, ki se predvidevajo.

— Stavbeno mizarstvo je zabeležilo izgubo. To smo tudi pričakovali, saj se je obrat moral spoprijeti s problemom selitve v novo tovarno, privajanjem na novo tehnologijo dela, in motnje v delovnem procesu zaradi dokončanja in urejanja stavb in inštalacij, ter na popolnoma spremenjene razmere v vodenju proizvodnje. Vse to

je povzročilo močno nihanje v proizvodnji, končno pa se je odrazilo tudi na rezultate poslovanja. Čeprav je izguba znatna, pa po vsebini ne predstavlja resne ovire za nemoten razvoj v prihodnje, kar tudi predvidevamo.

— Na žagi Rob je bilo poslovanje izredno uspešno in tako predvidevamo tudi v letošnjem letu.

— Zaga Skofljica je zabeležila najboljši rezultat v svojem obstoju in predvidevati je, da bo tako nadaljevala tudi v letošnjem letu.

— Tovarna Velox je prvič obratovala pozitivno, kar je privedlo do predvidevanj, ki kažejo na postopno, vendar nenehno rast tudi v prihodnje.

— Na obratu Tesarstvo je bil posebno v formalni tesarski dejavnosti zabeležen izredno dober rezultat. Nasploh lahko trdimo, da se je ta rast proizvodnje na novo uveljavila v gospodarskem prostoru in se ji tudi v prihodnje obetajo lepi dnevi.

Pregled poslovanja po obratih potrjuje ugotovitve, ki smo jih izrekli na začetku, in sicer da smo z rezultati primarne proizvodnje lahko zelo zadovoljni, da pa so v finalni izpadi povzročili, da so rezultati končnega obračuna manjši od pričakovanih.

SEDEM TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA IN DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Podpisan je naš samoupravni sporazum

Poleg podpisnikov so se slovesnosti udeležili tudi mnogi gostje

(Nadaljevanje na 1. strani)

Pripravljen osnutek so obravnavale temeljne organizacije in ga potrdile oziroma dale dodatne pripombe. Vse pripombe so člani akcijskega odbora na svoji zadnji seji pred svečanim podpisom uskladili in tako je bil tekst sporazuma v celoti pripravljen za podpis.

V naslednjih sestavih objavljamo izvlečke posameznih govornikov, in sicer:

predsednika akcijskega odbora Jožeta Šilca, predsednika DS podjetja Srečka Božnarja, sekretarja OOKZ Hoja Ivana Prebila, generalnega direktorja Jožeta Kovčaja in predsednika Obs ZSS Ljubljana Vič-Rudnik — Čebulj Janeza.

Po svečanem podpisu pa smo se pomudili v razgovoru s posameznimi podpisniki ter s sestavljalcem osnutka samoupravnega sporazuma in članom akcijskega odbora.

Teh razgovorov, ki jih tudi objavljamo v tej številki, so se udeležili:

direktor splošnega sektorja, dipl. iur. Ivan Remškar, predsednik SE TOZD Podpeč Ivan Možek, obratovodja Pohišstva Polhov Gradec Jernej Nartnik, obratovodja Stavbenega mizarstva Ivan Semrl, predsednik delovne skupnosti TOZD Rob Franc Jaklič, predsednik delovne skupnosti TOZD Velox Janez Bizjak, predsednik delovne skupnosti TOZD Skofljica Franc Serajnik, predsednik sveta enote Tesarstva Anton Fortuna in član akcijskega odbora Franc Rupnik.

FRANC MOLE

OB PODPISU NAŠEGA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA SO REKLI:

- JOŽE ŠILC, PREDSEDNIK AKCIJSKEGA ODBORA ZA UVAJANJE USTAVNIH DOPOLNIL

USKLAJENA MNENJA

Mislim, da so člani akcijskega odbora s svojimi konstruktivnimi pripombami precej prispevali k kvaliteti samoupravnega sporazuma in s svojo aktivnostjo upravičili zaupano dolžnost delegata svoje temeljne organizacije združenega dela. Poudariti je treba tudi to, da je akcijski odbor uspel uskladiti upravičena mnenja in interese posameznih članov kolektiva in tako formirati enotni samoupravni sporazum v delovno organizacijo Hoja s tem, da so zagotovile samoupravne pravice posameznih temeljnih organizacij v okviru ustave.

Posebno zahvalo zasluži Ivan Remškar kot sestavljalec in nosilec osnutka samoupravnega sporazuma, ki je bil dan v javno obravnavo članom akcijskega odbora in članom kolektiva.

Samoupravni sporazum moramo spoštovati in ga skupno izpolnjevati, kajti s svečanim podpisom še nismo postavili zadnje pike v naše medsebojne in družbene odnose. Prepričan sem, da bo ta sporazum, poleg boljših odnosov, vnesel v naš kolektiv še več ustvarjalnega poleta, ki bo vodil k še večjim uspehom v prihodnje.

- SREČKO BOŽNAR, PREDSEDNIK DELAVSKEGA SVETA PODJETJA

RAZVIJANJE ODNOSOV

Pri oceni dosedanjega dela samoupravnih organov podjetja, lahko ugotovimo, da so ti opravičili zaupanje kolektiva. Ves čas je bila vodena taka politika sprejemanja ukrepov in odločitev, ki je usmerjala celotno podjetje k napredku. Pravilnost teh odločitev nam potrjuje izgradnja obratov — današnjih TOZD v okviru sprejetja desetletnega razvojnega programa podjetja.

Z uveljavljanjem ustavnih dopolnil in formiranjem TOZD v podjetju, smo približali samoupravne pravice in ne nazadnje tudi dolžnosti našemu neposrednemu proizvajalcu.

Zato je želja vseh članov tega kolektiva, da še naprej razvijamo samoupravne odnose v TOZD. To nam bo podlaga za vse nadaljnje delo in povezovanje v enotno in močno delovno organizacijo.

- IVAN PREBIL, SEKRETAR OO ZK HOJA

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV

Samoupravni sporazum je oblika neposrednega in samoupravnega odločanja nosilcev samoupravnih pravic, to je delavcev v organizacijah združenega dela.

Bistvo sporazuma je, da udeleženci samoupravnih pravic svobodno, neposredno, enakopravno in solidarno združujemo delo in sredstva, ter v zvezi s tem urejamo medsebojne odnose.

Nova ustava opredeljuje vsebinski okvir solidarnosti kot nujne komponente socialističnih samoupravnih odnosov.

Solidarnost narekuje spremenjen pogled na interes več blagovnih subjektov med temeljnimi organizacijami združenega dela.

Težnje tržnega ali podjetniškega obnašanja, da denarno močnejši omejuje razvoj, oziroma si lasti

pravice upravljanja nad šibkejšim, na račun katerega postaja še močnejši, niso v skladu s socialistično solidarnostjo. Ustvarjena sredstva pa so nujna tudi za razvoj drugih, zato je nujno, da močnejši solidarno pomagajo v težavah šibkejšim.

Z medsebojno strpnostjo, s točnim obveščanjem kolektiva in s stalnim učenjem samega sebe bomo ustvarili pogoje, v katerih ne bo potrebno ustanavljati arbitraž za medsebojne poravnave, niti ne posegati po prisilnih aktih, ki jim pravimo zakon.

Zelim tudi, da bi politične organizacije svoje sile usmerjale predvsem k nadaljnjim krepitevam odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela HOJE.

- INŽ. JOŽE KOVAČ, GENERALNI DIREKTOR

NA ŠTARTNI PRELOMNICI

Zelimo si vsi, da bi ta samoupravni sporazum povzročil novo

gibanje v našem podjetju in aktiviral vse naše sile za boljše gospodarjenje. Le rezultati, ki bodo sledili, lahko potrdijo pravilnost naše odločitve.

Proces oblikovanja novih odnosov v podjetju se razvija že več kot eno leto. Ob tem seveda ne smemo pozabiti, da sedanji trenutek ni rezultat samo zadnjega obdobja, ampak se je začel že ob nastanku prvih delavskih svetov, ob nastanku samoupravljanja v naši državi. S tem so bile podane možnosti, da delavec začne vplivati na rezultate svojega dela, kar je bil sen vseh borb delavskega razreda v zgodovini.

Ni slučaj, da sovpadajo naša samoupravna prizadevanja v čas velikih premikov v naši družbi. Proces, ki je bil sprožen v naši državi in ki smo ga pomagali oblikovati tudi v našem podjetju, je zdaj zakonsko oblikovan v novi zvezni ustavi. Tako se torej celotna jugoslovanska skupnost nahaja na štartni prelomnici, ko ne bo dokazala samo sebi, ampak tudi celotnemu svetu, pomembnost svoje odločitve. Ne glede na to, ali bi hoteli, ali ne, moramo priznati, da bodo take pomembne odločitve, kot so nova ustava in za nas samoupravni sporazum, imele globoke in daljnosežne posledice za razvoj družbe in našega kolektiva.

Prizadevanja, ki smo jih vložili v to, da bi bil sporazum med temeljnimi organizacijami združenega dela v našem podjetju čim boljše, so rodila veliko sadov, kajti ob oblikovanju novih odnosov smo dozorevali tudi mi in se usposabljali, da bomo jutri lahko tvorniki in odgovorni dejavniki nove družbe. Veliko bolj kot do sedaj bomo vplivali na gospodarjenje v podjetju vsi delavci, vsled tega se moramo zavedati, da bodo naše odločitve odgovorne in v cilju dobrega gospodarja. Vsak posameznik je sicer premajhen, da bi sam lahko vplival na vsa dogajanja. V skupnosti, solidarno povezani pa bomo lahko prispevali svoj odločilni delež, da bomo lahko uspešno oblikovali našo prihodnost.

- JANEZ ČEBULJ, PREDSEDNIK OS ZSS OBCINE VIČ-RUDNIK

ZGODOVINSKI DOGODEK

Sprejem samoupravnega sporazuma pomeni zgodovinski trenutek za vsako delovno skupnost, tako kot pomeni sprejem ustave zgodovinski dogodek v nadaljnjem razvoju naše celotne socialistične družbe. Morda se tega zgodovinskega dogodka v tem trenutku niti še ne zavedamo, ker ne moremo ali pa ne znamo oceniti vseh posledic, ki jih lahko povzročajo akti, katere smo sprejeli. To bodo pokazali rezultati na naši nadaljnji razvojni poti.

Same črke ustave in pa črke samoupravnih sporazumov seveda še ne pomenijo veliko, glavno delo nas še čaka. Važno je, kako bomo te dogovore in ta duh teh samoupravnih aktov dejansko spravili v življenje. Zato je tudi izrednega pomena vloga družbeno političnih organizacij. Ni slučajno, da ustava daje družbeno političnim organizacijam poseben poudarek.

VLOGA DELAVSKE KONTROLE V SAMOUPRAVNI SOCIALISTIČNI DRUŽBI

Program je treba izbojevati

V Jugoslaviji že četrto stoletje iščemo odgovore na vprašanje kako zagotoviti, da bodo delovni ljudje enakopravno razpolagali z družbeno lastnino

Delovno področje »delavske kontrole« je dobilo široki razmah v našem samoupravnem sistemu. Njena vloga v našem družbenem življenju ni omejena le zgolj na preprečevanje nepravilnosti v organizaciji združenega dela v ožjem smislu. Njena vloga je mnogo širšega pomena. Ta pomen pa je v tem, da so delavci v združenem delu vzajemno odgovorni, da uporabljajo družbena sredstva s skrbnostjo dobrega gospodarja in da družbena sredstva nenehno obnavljajo in povečujejo, in končno še več: napočil je tudi čas, ko postaja bitka za kos kruha, ki ostane od celotnega hlebca, bolj zanimiva in dosegljiva tudi za tistega, ki ga ustvarja.

V Jugoslaviji že četrto stoletje iščemo odgovore na vprašanja, kako zagotoviti, da bodo delovni ljudje enakopravno razpolagali z družbeno lastnino. Če je enačba »socializem je enako državna lastnina nad proizvajalnimi sredstvi pri nas teoretično premagana, praktično pa močno potisnjena ob rob, še ni povsem izkoreninjeno pojmovanje, ki enači socialistično samoupravljanje s kolektivno ali skupinsko lastnino delovne organizacije ali TOZD. Prav v današnji čas se gajo spori o tem. To je tiho vztrajanje na prisvajanju mimo dela in hkrati samoživa zazrtost v ozke skupinske koristi.

Nova jugoslovanska ustava, ki je bila pred kratkim razglašena, je opravila obračun z obema načinoma prisvajanja. Njena pozitivna izbira je ustvarjanje ali utrjevanje take oblike proizvodnih odnosov, ki temelje na družbeni lastnini proizvajalnih sredstev, pri

čemer prisvajanje poteka na podlagi dela kot edini način prisvajanja. Nova ustava je ustavopravno zagotovilo za odpravo posrednikov, ki namesto delovnih ljudi dele večji del hlebca, družbeni kapital, preseženo delo.

Tako ustava določeneje kot kdajkoli doslej določa in zagotavlja oblast dela v vsej njegovih veličini oziroma razsežnosti. Zajema tudi delavčev vpliv na pota in usodo njegovega minulega dela. Tako se lastnina vrača delu. Zdrževanje dela in lastnine je preseganje stoletne odtujenosti delavca od pogojev in sadov njegovega dela. Ko tako delavec v združenem delu postaja neposredni upravljalnik pogojev in rezultatov svojega dela, ko proizvajalna sredstva nehajo biti odtujena, smo priče mejniku v osvoboditvi delavskega razreda. Bitka se sedaj bje ravno sredi življenja, v temeljnih samoupravnih celicah in odsotnosti organiziranih sil tako sindikata kot komunistov bi pomenila le polovičen uspeh, če že ne poraz napredka. Nova ustava je v marsičem le program revolucionarne preobrazbe, zato program še ni stvarnost in ga je treba izbojevati.

Delavska kontrola pa je poklicana, da bedi in dela z vsemi samoupravnimi organi v temeljnih organizacijah združenega dela in je treba bedeti predvsem nad tem, da ne bi postala instrument določene grupe v organizaciji združenega dela.

Predsednica delavske kontrole
MILKA OBLAK

OBRAČUN PROIZVODNJE, REZULTATI POSLOVANJA IN DELITEV DOHODKA ZA LETO 1973

Žagi sta ustvarili največji dobiček

Razveseljivo je, da sta Podpeč in Velox že drugo leto zaključila s pozitivnim uspehom

Zopet je eno koledarsko in poslovno leto za nami. Pravzaprav smo se v tem času že z vso energijo zagnali v novo. Vendar mimo preteklega leta ne moremo, ne da bi napravili temeljit obračun, ki nam bo v dobrem in slabem kašipot za naprej. Z dobrimi rezultati kot vzgled, s slabimi kot opozorilo.

Kako so posamezni obrati in podjetje kot celota poslovali v letu 1973, je razvidno iz naslednje tabele:

DE						
Podpeč	13.646	7.118	1.070	21.834	21.958	124
Polhov Gradec	12.092	3.980	1.323	17.395	18.858	1.463
Stavb. mizarstvo	29.435	7.585	2.591	39.611	38.255	-1.356
Zaga Rob	3.599	731	297	4.627	5.581	954
Zaga Škofljica	10.145	3.265	1.139	14.549	16.574	2.052
Velox	8.008	4.158	725	12.891	12.893	2
Tesarstvo	7.092	3.912	1.074	12.078	13.639	1.561
Skupaj	84.017	30.749	8.219	122.985	127.758	4.773

Največji dobiček sta ustvarila obe žagi in sicer skupaj skoraj 3 milijone din. Sledijo jima Tesarstvo, Polhov Gradec, Podpeč in Velox. Razveseljivo je, da sta Podpeč in Velox že drugo leto zaključila s pozitivnim uspehom. Na rezultat Stavbnega mizarstva moremo gledati z določeno prizanesljivostjo, saj je bil kot obrat s poskusnim obratovanjem obremenjen popolnoma enako kot vsi ostali obrati. Jasno pa je, da bo potreben v prihodnjem letu največje pozornosti.

Delitev doseženega dohodka na ravni podjetja je bila opravljena v skladu z zakonskimi predpisi in obveznostmi podjetja kot celote do zaposlenih v samem podjetju in do družbe:

1. Dohodek za razdelitev	38.049.884,23 din
2. Pogodbene obveznosti	2.657.205,80 din
3. Zakonske obveznosti	2.575.838,90 din
4. Za osebne dohodke	27.555.695,75 din
5. Za druge osebne prejemke	487.758,35 din
6. V sredstva rezerv	760.997,70 din
7. V poslovna sredstva — del za posojilo gosp. nezadostno razvitim republikam in SAP Kosovo	1.610.444,45 din
8. V posl. sredstva — del za skupne rezerve	236.196,00 din
9. V poslovna sredstva — del za druge namene	842.282,43 din
10. V sredstva skupne porabe	1.264.000,00 din
11. Del dohodka za potrebe družbenih služb	49.464,85 din
12. Za druge namene	10.000,00 din

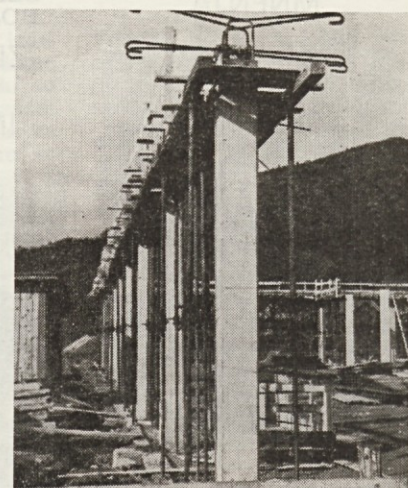
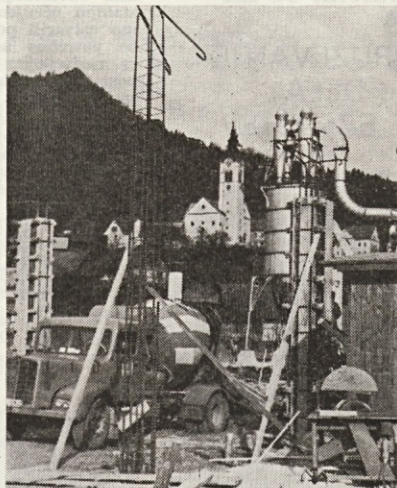
Obrazložitev posameznih postavk:

ad 2) Največji delež v pogodbenih obveznostih imajo obresti za kredite in zavarovalne premije.

ad 3) V zakonskih obveznostih predstavlja največji znesek stanovanjski prispevek. Na novo pa je uveden republiški davek iz dohodka, ki se plačuje po stopnji 5 %.

ad 4 in 5) Osebnih dohodki so omejeni s Samoupravnim sporazumom o merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Po merilih sporazuma smo prekoračili dovoljeno mejo za izplačilo osebnih dohodkov za 813.491,52 din, kar je istočasno osnova za prispevek za skupne rezerve v višini 117.956,27 din. O možni oprostivni plačila tega davka bo odločala skupna komisija za izvajanje samoupravnega sporazuma na osnovi utemeljitve podjetja.

ad 6) Sredstva rezerv se oblikujejo po stopnji 15 % od doseženega dohodka v zadnjih 3 letih pred letom, za katerega se dela obračun.

Tole sta posnetka z gradbišča nove tovarne pohištva v Polhov. Gradcu

ad 7) Osnova za izračun posojila gospodarsko nezadostno razvitim republikam je poslovni sklad, korigiran po posebnih navodilih, stopnja pa je 3 %.

ad 8) Del poslovnega sklada za skupne rezerve se obračunava po stopnji 5 % od ostanka dohodka zmanjšanega za del za potrebe družbenih služb.

ad 9) V poslovni sklad — del za druge namene smo izločili vse kar je ostalo od ostanka dohodka po pokritju ostalih obveznosti in sklada skupne porabe.

ad 10) Višino sredstev sklada skupne porabe smo formirali po planu, ki je upošteval na eni strani določila samoupravnega sporazuma, na drugi strani pa potrebe zaposlenih v podjetju.

ad 11) Del dohodka za potrebe družbenih služb (teritorialna obramba) se obračunava po stopnji 1,3 % od dohodka za razdelitev.

ad 12) To so izločena sredstva za pokrivanje kazni za gospodarske prekrške v letu 1973.

Kot smo videli, je razdelitev dohodka z obveznostmi, ki izvirajo iz prejšnjih let (obresti od najetih kreditov), z obveznostmi, ki sproti nastopajo (zavarovalne premije, stroški bančnega poslovanja) in z merili, ki določajo višino osebnih dohodkov, pravzaprav že vnaprej določena.

Podobno je z ostankom dohodka. Znesek, ki je nekaj manjši od pol stare milijarde, je z zakonskimi predpisi že usmerjen v različne sklade. Samostojno odločamo le o delu, s katerim formiramo sklad skupne porabe (pa še ta je omejen s samoupravnim sporazumom). Kolikor je po vsem tem še ostalo, smo glede na potrebe, ki jih imamo po obratnih sredstvih in ob misli, da je pred nami tudi jutrišnji dan, izločili v poslovni sklad — del za druge namene.

RAUTER DARJA, dipl. oec.

DELO KOMISIJE ZA REŠEVANJE PROBLEMOV PRI POHIŠTVU »ABC SISTEM«

Začelo se je s precejšno zamudo

V bodoče bo delo komisije slonelo predvsem na dopolnjevanju dosedanjega sistema

Bralcem je znano, da naša TOZD »Pohištvo« v Polhovem Gradcu izdeluje tudi pohištvo za široko potrošnjo. Ker prodaja pohištva preko našega prodajnega oddelka dobro poteka, bi bilo zanimivo zvedeti, kdo in kako rešuje vse probleme, ki nastajajo pri tem pohištvu.

V jeseni leta 1972 se je naše pohištvo na sejmu v Beogradu zelo uveljavilo s posebno diplomom podjetju in projektantu ing. arh. Lazarju.

S proizvodnjo ABC sistema smo začeli že v letu 1971. Ker so takrat nastali veliki problemi glede konstrukcije, proizvodnje in prodaje, se je na pobudo ožjega kolegija osnovala strokovna komisija, katera naj bi v bodoče reševala vprašanja, ki nastajajo pri ABC sistemu. Sedaj, ko ta komisija deluje že 2 leti in ko je po večkrat premlevala vse probleme, ki nastajajo, ugotavljamo, da je bila prepozno osnovana. To naj bi bilo opozorilo v bodoče, kolikor se uvaja kakšna nova zadeva v proizvodnjo, da mora biti taka ekipa že sestavljena takrat, ko je celotna zadeva še na papirju oziroma šele zasnovana.

Na prvi seji 9. 3. 1972 je komisija ugotovila, da proizvodnja dela praktično brez natančnih načrtov, da pohištvo prodajajo brez koncepta in urejene dokumenta-

cije, ni sistema prodaje, da konstrukcija pohištva ni dovolj pretehtana itd.

Ko se je komisija spet sešla čez 2 meseca, je ugotovila, da sklepi prve seje niso realizirani. Sprejela pa je nove sklepe, ki so že vplivali na takratni sistem prodaje, ter dala zahtevo, da se določene konstrukcijske napake odpravijo. Tudi na naslednji seji, ki je bila čez slab mesec, so se zopet reševali v glavnem konstrukcijski in izvedbeni problemi. Na podlagi podatkov prodaje, predvsem reklamacij, se je ugotovilo, da je tak univerzalni sistem pohištva zelo težko prodajati, ker proizvodnja ne more in si seveda tudi ne sme privoščiti, da manjkajoče elemente hitro naredi na novo v manjših serijah. Ta problem je še vedno prisoten in kaže, da bo še precej časa, ker je rešitev možna le z velikim povečanjem zalog končnih izdelkov.

V drugi polovici leta 1972 je imela komisija precej dela. Zadeva

je prišla tako daleč, da komisija sama ni mogla več ukrepati. V sodelovanju z ožjim kolegijem in ostalimi službami v podjetju se je odgovorilo na nekaj bistvenih vprašanj. Med najbolj pomembnimi so predvsem take:

Pohištvo ABC sistem kljub težavam, ki ga spremljajo, ostane v proizvodnem programu;

določi se, v kolikih variantah se pohištvo proizvaja;

prodajo prevzame prodajni oddelk, vskladiščenje, odpremo in montažo pa proizvodni obrat;

za prevoz pohištva strankam naj se nabavi kombi;

v skladišču na Tesarstvu naj se uredi stalni razstavljalni prostor.

Ko smo na obratu v Polhovem Gradcu preselili oddelk za razrez plošč v bivšo zabojsarno in na izpraznjenem mestu vskladiščili ABC pohištvo, so se omenjeni važni organizacijski ukrepi, kljub težavam in negodovanju uredili, je tudi sa-

ma organizacija prodaje vendarle zaplula v nekoliko mirnejše vode. V tem času smo se zelo uspešno udeležili tudi sejma pohištva v Beogradu. Na podlagi tega uspeha se je komisija še z večjo zagnanostjo lotevala vseh vprašanj.

Tako je v začetku leta 1973 na 6. in 7. seji bilo rešenih nekaj zelo važnih problemov.

Ker pa takrat ni bilo moč najti rešitve za steklena vrata za naš sistem vrtnja lukenj, je komisija odločila, da se tudi na račun ostankov nekaj dosedanjih elementov spremeni celotna konstrukcija sistema, od vrtnja lukenj od roba 30 na 37 mm, hrbišča stranic vzhnih polic, polic, vrat, predalov, ležišča, mizne plošče, do prečne letve in steklenih vrat. Ta sprememba je bila zelo boleča, toda sedaj ugotavljamo, da je bila pravilna in smiselna.

Od takrat naprej se konstrukcija samega sistema ne menja več in se tudi v bodoče ne sme. Iz tega se da izlučiti trditve, da bi morala biti omenjena vprašanja že mnogo prej rešena, posebno konstrukcija.

S tem pa seveda delo komisije še ni bilo končano. Problemov je

še vedno dovolj. Na naslednjih sejah smo reševali in še rešujemo bolj vprašanja proizvodnje in prodaje. Veliko preglavic nam glede na zelo utesnjene prostore povzročajo površinska obdelava, ter količinsko majhne serije. S tem dobimo proizvodnjo, kar precej zvišuje stroške izdelave, ter nastaja primanjkljaj določenih elementov. To pa spet slabo vpliva na prodajo tako, da prekoračujemo že tako dolge dobavne roke.

Delo komisije bo v bodoče slonelo predvsem na dopolnjevanju dosedanjega sistema. Tu je mišljeno kupcem nuditi še razne dodatne elemente (čajna mizica, večja izbira prednjih elementov itd.)

Treba pa bo tudi misliti za več let naprej, in to z oblikovanjem novega ali pa temeljito spremembo obstoječega pohištva, da bi tudi ostale skupine imele toliko ustvarjalnega elana, resnosti in delavnosti.

Na koncu se vsiljuje mnenje, da je naša komisija dosegla dobre rezultate in je pravo zadovoljstvo delati z urnimi in ustvarjalnimi sodelavci. Zato želimo, da bi tudi ostale skupine imele toliko ustvarjalnega elana, resnosti in delavnosti.

ANTON TEHOVNIK

PLAN CELOTNEGA PODJETJA HOJA ZA LETO 1974

ZA 21 ODSOTKOV VEČJA REALIZACIJA

Po mnogih razpravah je bila sprejeta sedma varianta plana, ki zagotavlja vsem temeljnim organizacijam združenega dela enake štartne možnosti

Z letom 1974 smo prvič prešli na sprejem plana na zborih kolektiva TOZD. Z organiziranjem TOZD so delavci prevzeli odločitve o temeljnih vprašanih ustvarjanja dohodka in razpolaganje z ustvarjenimi sredstvi. Priprava letošnjega plana je služila istočasno tudi za razčiščevanje medsebojnih odnosov med TOZD, kajti šele v praktični uporabi osnovnih primerjav samoupravnega sporazuma o združevanju smo lahko razčiščevali medsebojne odnose med TOZD. Prav zaradi tega je bil plan pripravljen v sedmih variantah, pri čemer so bili upoštevani vsi mogoči pogoji obremenitve posameznih TOZD, z upoštevanjem solidarnosti in brez upoštevanja solidarnosti. Šele po pregledu in ocenitvi vseh variant plana smo lahko ugotovili, kako velika je medsebojna odvisnost TOZD in da brez medsebojne solidarnosti TOZD nekatere od njih sploh ne bi mogle poslovati. Po mnogih razpravah je bila sprejeta sedma varianta plana, ki zagotavlja vsem TOZD enake štartne možnosti. Glavne značilnosti tega plana so: — amortizacija se za vse TOZD obračunava enako, to je po stopnji 1,75 % nad minimalno predpisano amortizacijo, le za TOZD Velox se obračuna minimalna amortizacija (zaradi poslovne pogodbe z Lesnino). S tako amortizacijo si TOZD zagotovijo solidarnostno vlaganje in razvoj po dolgoročnem programu podjetja.

— razdelitev stroškov upravno prodajne režije se upošteva kot solidarnostni korekcijski faktor, vsled česar se z njo manj obremeni tista TOZD, ki ustvarja manjšo akumulacijo.

VARIANTA PLANA VII. ZA LETO 1974 JE NASLEDNJA:

v 000 N din

ELEMENTI TOZD	Podpeč	Polhov Gradec	Stavb. mizar.	Rob	Škoflj.	Velox	Tesar.	Skupaj »Hoja«
1. REALIZACIJA	28.950	22.600	43.020	6.830	19.680	16.090	17.850	155.020
2. DIREKTNI STROŠKI	19.390	14.945	29.659	4.452	13.370	10.335	11.043	103.194
3. INDIRECTNI STROŠKI	8.282	5.948	11.336	1.360	4.790	4.604	5.683	42.003
4. OD iz dobička	558	310	523	49	151	108	256	1.955
5. SKUPAJ STROŠKI (2 + 3 + 4)	28.230	21.203	41.518	5.861	18.311	15.047	16.982	147.152
6. DOBIČEK (1—5)	720	1.397	1.502	969	1.369	1.043	868	7.868

Za boljše razumevanje plana iz zgoraj navedenih števil k bom podal pojasnila k vsaki točki:

Ad. 1. REALIZACIJA:

Na višino realizacije za posamezno TOZD vplivajo naslednji faktorji:

- predvidena prodaja v tekočem letu
- možnost proizvodnje
- porast cen materiala pri direktnih stroških
- porast cen pri indirektnih stroških
- porast osebnih dohodkov
- upravno prodajna režija
- prodajne cene naših izdelkov
- razmere na tržišču (plasma naših izdelkov)

Za vsako TOZD smo skupaj s prodajnimi referenti za posamezne dejavnosti, sestavili plan realizacije. Za določitev višine planirane realizacije so nam zgoraj omenjeni faktorji ter dosežena realizacija v letu 1973.

Indeksi povečanja realizacije po dejavnosti in po TOZD so naslednji:

v 000 N din

	Podpeč	Polhov Gradec	Stavb. mizar.	Rob	Škoflj.	Velox	Tesar.	Skupaj
	IND	IND	IND	IND	IND	IND	IND	IND
ZAGA	—	110	—	122	119	—	119	117
STAVB. MIZARSTVO	—	—	141	—	—	—	—	141
POHISTVO	—	126	—	—	—	—	—	113
GALANTERIJA	131	—	—	—	—	—	—	131
VELOX PLOŠČE	—	—	—	—	—	125	—	125
TESARSTVO	—	—	—	—	—	—	137	137
KOOPERANTI	146	—	25	—	—	—	—	44
1973	21.958	18.857	38.254	5.580	16.574	12.893	13.638	127.754
plan 1974	28.950	22.600	43.020	6.880	19.680	16.090	17.850	155.020
IND	132	120	112	122	119	125	131	121

Iz te tabele so razvidni indeksi povečanja realizacije od doseženih v letu 1973, in to za posamezne dejavnosti ter za posamezne TOZD. Za celotno podjetje »Hoja« se predvideva povečanje realizacije za okrog 21 %.

Ad. 2. DIREKTNI STROŠKI

Na podlagi planirane proizvodnje za posamezne dejavnosti so izračunani direktni stroški in to: hlobovina, žagan les ter pomožni material. Za izračun teh stroškov so nam služili normativni porabe materiala ter nove planske cene. Izdelavne OD smo planirali na osnovi potrebnega števila delavcev za planirano proizvodnjo. Za izračun mase OD so služile obstoječe urne postavke povečane za 15 %.

Primerjava doseženih direktnih stroškov v letu 1973 s planiranimi za leto 1974 je prikazano v naslednji tabeli:

v 000 N din

ELEMENTI TOZD	Podpeč	Polhov Gradec	Stavb. mizar.	Rob	Škoflj.	Velox	Tesar.	Skupaj
SKUPAJ 1973	13.165	11.805	27.736	3.558	10.024	7.808	6.857	80.953
DIREKTNI plan 1974	19.390	14.945	29.659	4.452	13.370	10.335	11.043	103.194
STROŠKI IND	147	127	107	125	133	132	161	127

Za celotno podjetje se bodo predvidoma povečali direktni stroški za 27 %. Za posamezne TOZD bodo ti odstotki povečanja različni, ker so odvisni od same strukture direktnih stroškov ter od dejavnosti.

Ad. 3. INDIRECTNI STROŠKI

Pod indirektno stroške spadajo obratovna in upravno prodajna režija.

Obratovna režija zajema naslednje stroške: goriva, maziva, električna energija, pisarniški material, odpis drobnega inventarja, investicijsko vzdrževanje, potni stroški, dnevnice, varnostna služba, terenski dodatki, stroški reprezentance, hrana, amortizacija, obresti od kreditov, zavarovalne premije, prispevki za Bosansko Krajino, prispevki za stanovanjsko izgradnjo, nagrade vajencem, osebni dohodki režijskih delavcev, nadomestila za dopuste, državne praznike in drugi manjši stroški.

Vsi ti posamezni stroški se planirajo vsak posebej na podlagi doseženih stroškov prejšnjega leta in na podlagi predvidenih podražitev. Obratovna režija se planira za vsako dejavnost in za vsako TOZD posebej.

Upravno-prodajna režija, ki zajema iste elemente stroškov kot obratovna režija, se tudi planira po istem principu. Razdelitev upravno prodajne režije po obratih je načeloma vedno ista, to je po ključu realizacije. Le za TOZD Podpeč se planirana upravno-prodajna režija zniža za pokrivanje potreb po devizah ostalih TOZD.

V naslednji tabeli so prikazani planirani indirektni stroški v primerjavi z doseženimi v letu 1973.

ELEMENTI TOZD	Podpeč	Polhov Gradec	Stavb. mizar.	Rob	Škoflj.	Velox	Tesar.	Skupaj
SKUPAJ 1973	6.790	4.895	9.109	948	4.078	4.506	4.476	35.002
INDIREKTNI plan 1974	8.282	5.948	11.336	1.360	4.790	4.604	5.683	42.003
STROŠKI IND	122	122	124	143	117	102	122	120

Skupni indirektni stroški so planirani za 20 % višje kot so bili doseženi v letu 1973. Najvišji odstotek povečanja ima TOZD Rob zato, ker ima dosti višjo upravno prodajno režijo in tudi posamezni stroški v obratovni režiji, so višji kot v letu 1973. (v letu 1973 TOZD Rob ni delala kot samostojna enota). Najnižji procent povečanja ima TOZD Velox zaradi tega, ker po poslovni pogodbi z Lesnino, Velox lahko bremenimo le z minimalno amortizacijo. (Vse ostale TOZD so obremenjene z minimalno amortizacijo povečano za 75 %. Amortizacija nam služi za investicije po dolgoročnem programu podjetja).

Ad. 4. OSEBNI DOHODKI IZ DOBIČKA

V letu 1974 je planirano, da bomo za državne praznike dobili iz naslova dobička podjetja 3-krat po 600,00 din.

Ad. 5. SKUPNI STROŠKI (točke 2 + 3 + 4)

Tabela skupnih stroškov v primerjavi z doseženimi v letu 1973 je naslednja:

ELEMENTI TOZD	Podpeč	Polhov Gradec	Stavb. mizar.	Rob	Škoflj.	Velox	Tesar.	Skupaj
SKUPNI 1973	21.834	17.395	39.610	4.627	14.550	12.893	13.638	122.985
STROŠKI plan 1974	28.230	21.203	41.518	5.861	18.311	15.047	16.982	147.152
IND	129	122	105	127	125	117	124	120

Iz tabele je razvidno, da so planirani skupni stroški za 20 % večji kot doseženi v letu 1973. Pri TOZD Stavbeno mizarstvo je planiran porast skupnih stroškov le 5 %, to pa zato ker je omenjeni TOZD v letu 1973 zaradi selitve in zaradi dodatnih stroškov pri usenju lesa imela dosti višje stroške kot smo pričakovali.

KAKO JE BIL DOSEŽEN PLAN 1973

Dosežena realizacija je bila za 6 % višja kot planirana. Skupni direktni stroški so bili preseženi za 2,5 %. Obratovna režija je bila presežena za 5 %, upravno prodajna režija pa je bila za 4 % nižja kot planirana. Skupni stroški so bili za 7 % višji, zaradi tega je bil tudi dosežen dobiček za 12 % nižji.

Novoizvoljeni samoupravni organi v podjetju HOJA — Ljubljana

	TOZD Galant Podpeč	TOZD Pohišstvo Pol. Gradec	TOZD Stavbeno mizarstvo ICV	TOZD Velox — ICV	TOZD Tesarstvo, Izanska	TOZD Zaga Škofljica	TOZD Zaga Rob	DSSS Uprava
Centralni DS podjetja »HOJA« — člani	Škrbec Jože Smole Stane Menard Jože	Božnar Srečko Čamernik Franc Smuk Rudi	Jelovšek Andrej Mesar Stane Pirc Jože	Iljaž Milan Kos Stane Somrak Branko	Brlan Jože Kuterovac Mile Rupnik Franc	Dobnik Peter Ilič Marjan Jurčič Mile	Hitij Erik Strle Franc Znidaršič Slavko	Dražumerič Stane Primc Zoran Logar Marija
Centralni DS podjetja »HOJA« — namestniki	Petelin Jože Šinkovec Alojz Alič Anton	Hribernik Ivan st. Nartnik Ivanka Justin Franc	Krek Anton Mavsar Milan ml. Hafner Peter	Mudrinič Dušan Daferovič Hasan Hrvačanin Drago	Perič Milan Rugelj Janez Ošap Ilija	Erjavec Anton Jakelj Zdravko Černič Slavko	Jančar Jože Gregorič Andrej Klančar Mirko	Kajzelj Marjan Pečevnik Jelka Kavčič Franc
Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD Delavski svet — TOZD	Škrbec Jože Smole Stane Lenaršič Franc Vidovič Anton Alič Anton Šinkovec Alojz Detelič Ivo Lenič Milan Suhadolnik Jože Mohorič Nande Jerše Kristina Remic Ani Kržič Franc	Božnar Terezija Čamernik Franc Hribernik Marija Janša Janez Koprivec Franc Malovrh Kristina Martin Nagode Milka Pekljaj Alojz Plestenjak Franc Škof Jernej	Gradišar Anton Bergant Franc Donko Jože Fajdiga Cilka Kogovšek Miha Hajdinjak Dominik Mavsar Milan st. Trček Janez Rihar Ančka Pleško Julka Končan Dominik Jozef Lesar Rezka	Bezjak Franc Ciber Jože Gorenc Alojz Japel Anton Kos Stane Mudrinič Dušan Vene Anton	Bečaj Janez Jurčič Marko Kuterovac Mile Ošap Ilija Peternel Ani Perič Milan Purič Anton Rupnik Franc Šubelj Jože Veseli Jože Zgajnar Jože	Debeljak Anton Grum Stane Križman Janez Markovič Ivan Matjaž Ludvik Petrič Anton Rebolj Anton	VSI ZAPOSLENI PREDSTAVLJAJO DS	Novak Ignac Logar Jernej Kučež Bernard Tehovnik Anton Schwarzman Ivanka Hrženjak Saša Izgoršek Ani Podboršek Andriana Martinčič Stanka
Komisija delav. kontrole Komisija delav. kontrole Komisija delav. kontrole Komisija delav. kontrole Komisija delav. kontrole	Doles Franc Peternel Ciril Repar Dora	Kavčič Anton Nartnik Ivanka Železnik Pavel Koprivec Anton Justin Franc	Glavič Feliks Oven Franc Trček Janez Volkar Janez Lemut Stane	Bizjak Janez Božnar Jože Simonič Berto	Grimšič Jože Hiti Alojz Starič Ivan	Brezic Franc Cimperman Janez Cesar Jože Garbas Anica Serajnik Franc	Gradišar Slavko Petelin Vlado Somrak Jože	Oblak Mila Gošče Alojz Homovec Vinko
Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm. Svet za med. del. razm.	Vidovič Damjan Jerše Kristina Škrbec Jože Doles Franc Možek Ivan Krvina Tončka Menard Jože	Hribernik Ivan Smuk Rudi Bizjan Andrej Bradeško Jože Božnar Filip	Bibič Jože Brus Franc Grm Anton Petek Edi Bergant Franc Zakrajšek Berta Goršič Anton	Zivic Metod Ciber Jože Simenc Janez	Fortuna Anton Repar Janez Mavsar Hendrik Petelin Anton Rupnik Franc	Oražem Janez Cimperman Janez Bozja Stane	VSI ZAPOSLENI PREDSTAVLJAJO SVET ZA MED. DEL. RAZMERJA	Kenig Stane Mole Franc Majcen Anton Kern Bojan Kukovič Marjana
Disciplinska komisija — člani — člani — namestniki — namestniki — namestniki	Svete Vlado Kramžar Juri Kavčič Miro Mihelič Ivanka Jerše Kristina Šinkovec Alojz	Pekljaj Alojz Trnovac Franc Strithof Rudolf Trobec Matevž Železnik Pavel Založnik Tončka	Švigelj Alojz Jurčević Milka Bedenk Janez Štrumelj Janez Bratun Angela Mavsar Milan ml.	Zivic Metod Ciber Jože Vene Anton Japel Anton Kurunič Stefan Deferovič Hasan	Hiti Alojz Mavri Janez Kuterovac Mile Brlan Jože Perič Milan Vračević Radovan	Aličajič Hasan Stancar Alojz Černič Alojz Sajn Stane Purkat Ivan Erjavec Anton	Jamnik Viktor Tekavec Jožefa	Kos Andrej Logar Marija Čebular Franc Zalar Marija Curk Anton Weibl Peter
Odbor za gosp. HOJA Odbor za del. razmer. Odbor za sploš. ljud. odpor	Menard Jože Vidovič Damjan Brandstätter Stane	Božnar Srečko Bradeško Jože Nartnik Jernej	Bedenk Janez Mesar Stane Semrl Janez	Kos Stane Zivic Metod Javornik Rajko	Korenčič Janez Mavsar Hendrik Kurent Ivan	Grum Stane Cimperman Janez Živič Ciril	Jaklič Franc Javornik Janez Peček Vinko	Mrak Ciril Prebil Ivan Kovač Jože Remškar Ivan
Kandidati za zbor zdrženega dela Občine Kandidati za zbor Kandidati za zbor Kandidati za zbor Kandidati za zbor Kandidati za zbor Kandidati za zbor	Šinkovec Alojz Krvina Tončka Detelič Ivan Smole Marija I. Jerše Kristina Peternel Ciril Možek Ivan	Pekljaj Alojz Čamernik Franc Smuk Rudi Malovrh Martin Justin Franc Križnik Pavel Nagode Minka Nartnik Jernej	Mesar Stane Štrumelj Janez Grm Anton Gradišar Anton Obovac Nikola Bedenk Janez Oven Franc	Simenc Janez Bezjak Franc Gradišar Andrej Ciber Jože Kragelj Stane Ilijaš Milan	Rupnik Franc Mavri Janez Repar Janez Erčul Ivan Peršin Jože Korenčič Janez Hiti Alojz Povšič Matija	Dobnik Peter Garbas Anica Grum Stane Cimperman Janez Oražem Janez Weibl Peter Ilič Marjan Bilbija Lazo	VSI ZAPOSLENI PREDSTAVLJAJO DELEGACIJO	Ivanc Anton Petač Marjana Balazič Anton Kucler Majda Weibl Peter Kern Bojan Kos Andrej Primc Zoran Kučež Bernard Kukovič Marjana Košak Katja Berglez Tatjana
IZVOLJENI DELEGATI V KRAJEVNE SKUPNOSTI IZVOLJENI DELEGATI IZVOLJENI DELEGATI IZVOLJENI DELEGATI	Krašovec Nada Zalar Jože Svete Vlado Suštarišič Marjan Možek Ivan	Koprivec Anton Pekljaj Alojz Nartnik Jernej Trnovac Matevž Božnar Srečko	Anžur Anton Petelin Alojz Gruden Franc	Vene Anton	Hiti Alojz Kurent Ivan Rupnik Franc	Zivic Ciril Grum Stane Stancar Alojz	Znidaršič Slavko	

NOVA SAMOUPRAVNA ZGRADBA NAŠEGA PODJETJA

Evidentiranje in volitve

V vseh TOZD in skupnih službah je bilo evidentiranih 289 zaposlenih, od teh pa bo izvoljenih v samoupravne organe 250 članov kolektiva

Evidentiranje kandidatov v samoupravne organe temeljnih organizacij združenega dela je potekalo več mesecev. Nosilci evidentiranja so bile sindikalne organizacije, njihovi izvršni odbori.

Naloga evidentiranja je bila zelo obsežna. V naši celotni delovni organizaciji je bilo evidentiranih za občinske organe 56 kandidatov, v krajevne skupnosti 21 kandidatov in v občinski forum sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva 15 kandidatov. Skupaj 102 kandidata, ali od skupnega števila zaposlenih 13 %.

Nova samoupravna zgradba podjetja je zahtevala izvolitev članov organov upravljanja v 7 TOZD in delovno skupnost skupnih služb.

Samoupravna zgradba v celotni delovni organizaciji je zelo razvejana, začne se pri delovnih skupinah. Delovne skupine so prve samoupravne celice, ki razpravljajo o vseh samoupravnih aktih, od statuta TOZD, samoupravnega sporazuma in do vseh tistih, ki so predpisani oziroma potrebni za razreševanje vseh medsebojnih odnosov.

TOZD imajo svoje samoupravne organe: svet za medsebojna razmerja, komisijo delovne kontrole, disciplinsko komisijo in koordinacijski odbor za izvedbo volitev v občinske organe.

TOZD volijo delegate v centralni delavski svet, predlagajo delegate v izvršne organe delavskega sveta podjetja, v odbor za gospodarstvo, v odbor za medsebojna razmerja in odbor za splošni ljudski odpor.

V vseh TOZD in skupnih službah je bilo evidentiranih 289 zaposlenih, od teh bo izvoljenih 250 članov kolektiva. Po samoupravnem sporazumu se voli s tajnim glasovanjem delavski svet TOZD, komisijo delavske kontrole in disciplinsko komisijo ter delegate v centralni delavski svet.

Ostale organe se voli neposredno z javnim glasovanjem na zborih TOZD. Da bi samouprava zaživela v duhu ustavnih določil, je bilo vedno prisotno pri izbiri kandidatov v samoupravne organe stališče, da se izbira in predlaga tiste delavce in delavke, ki so se že doslej zavzemali za boljše odnose, večjo storilnost, smotrno gospodarjenje in za hitrejši razvoj celotnega podjetja.

Sindikalne organizacije so dolžne že naprej zavzeti in pomagati samoupravni organ v razvoju samoupravne in socialne organizacije dela,

lika, že na začetku se pojavljajo težnje posameznikov za privilegiran položaj. Če se bodo pojavljale lokalistične tendence, bomo morali sindikati bolj jasno pojasnjevati ustavna določila.

Našo delovno organizacijo bomo morali navzven še vedno naprej dograjevati, jo krepiti, se povezovati z drugimi organizacijami. Vsaka organizacija se združuje in povezuje, da bi postala v tržnih pogojih ekonomsko močnejša.

Da bi dosegli napredek in uresnili razvojni program, bo treba poskrbeti za izobraževanje samoupravnih organov, da bodo spoznali samoupravne odnose, dolžnosti in pravice samoupravljalcev. Posebno skrb bomo morali posvetiti mladim proizvajalcem. Vsebinska izobraževanja naj bo v skladu z razvojem podjetja. Celotna vzgojno-izobraževalna dejavnost se bo morala zagotoviti vestransko, s posebnim poudarkom na samem delovnem mestu. Da bi samoupravljalci dosegli večjo gospodarnost, bo nujno, da se seznanijo s sistemom planiranja kot celote, posebej, da spoznajo sistem operativnih planov, doseganje ali nedoseganje, vzroke in posledice za uspehe in neuspehe.

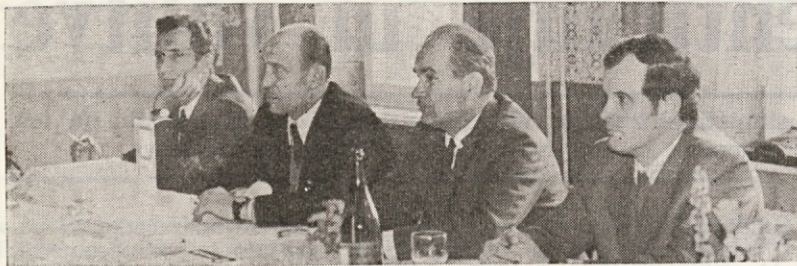
Da bi uresnili načela o neposrednem vplivu delovnih ljudi v samoupravnem sistemu družbenih norm, spoštovanje zakona, samoupravnega sporazuma in ostalih samoupravnih aktov statuta in pravilnika, bomo morali dati vso podporo organom delavske kontrole v TOZD in na nivoju podjetja.

Članom delavske kontrole se daje z ustavo naš logo, da nadzirajo, skrbijo za preprečevanje raznih kršitev in racionalno porabo družbenih sredstev, preprečujejo družbeno škodljive pojave v TOZD ali na nivoju podjetja. Sindikati kot širša politična organizacija bodo morali poskrbeti za moralno pomoč posebno organom delavske kontrole.

In ker želimo uresniti nova ustavna načela v samoupravnem sistemu predvsem v TOZD, je dolžnost vsakega delavca, da prevzame vsak posameznik z zavestjo vse dolžnosti — iz dela kot prvo nalogo, druga naloga pa naj bo uveljavljanje pravic iz ustvarjenega dela.

JOŽE SILC

RAZGOVOR S PODPISNIKI NAŠEGA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

Med podpisovanjem samoupravnega sporazuma (na slikah od leve proti desni): Ivan Remškar, Ivan Možek, Jernej Nartnik, Ivan Šemrl, Franc Jaklič, Franc Serajnik, Janez Bizjak in Anton Fortuna

Po slavnostnem podpisovanju našega samoupravnega sporazuma smo se pomudili v krajšem razgovoru z vsemi podpisniki. Vsem smo zastavili dve enaki vprašanji, in sicer:

1. Na zboru kolektiva so vas določili za podpisnika samoupravnega sporazuma. Kakšne občutke ste imeli in kako ste sprejeli to pooblastilo?
2. Kako ste zadovoljni z delitvijo sredstev podjetja na posamezne TOZD? Ves ostali del razgovora s posamezniki pa je potekal poljubno in tako smo ga tudi zabeležili.

ANTON FORTUNA,
PREDSIEDNIK SE TOZD
TESARSTVO

PREMALO POČITNIŠKIH HIŠIC

1. Zelo sem zadovoljen. Če bo res tako, kot smo podpisali, bo vse to pomembno za nadaljnji razvoj podjetja HOJA. Da bi se vsaj uresničile stvari, ki so lepo zamišljene.

2. Delitev sredstev podjetja kot tudi sklada skupne porabe je bila pravilna. Enote so imele možnosti izgradnje počitniških hišic, vendar niso napravile za rekreacijo delavcev kaj posebnega. Zato naj zdaj dobi tista enota več počitniških zmogljivosti, katera je v minulem obdobju več prispevala. Pri nas na Tesarstvu nas je veliko zaposlenih že z daljšim delovnim stažem, in sicer 15, 20 in 25 let. Vsi ti smo veliko gradili. Leta 1955 smo gradili v Fiesi. Tam smo delali v glavnem s prostovoljnimi delom, tudi pozneje pod LKL in sedaj v HOJI smo vzdrževali hiše in veliko prispevali za počitniške domove.

Ali smatrate, da so bili člani kolektiva TOZD Tesarstvo v dosežanju obdobju prikrajšani glede koriščenja počitniških zmogljivosti?

— Za Fieso ne, Krvavec pa. Kako ocenjujete možnosti koriščenja počitniških domov za ostale člane TOZD?

— Vsi člani TOZD lahko obiskujejo naše prostore na Krvavcu ali v Fiesi, če so prosti. Čim manj pa bi morali oddajati drugim ljudem, ki ne čuvajo naše imovine tako kot bi bilo potrebno, posebno, če ni prisotnega člana našega kolektiva.

IVAN MOŽEK,
PREDSIEDNIK SE TOZD
PODPEČ

MOČNEJŠI MORAJO POMAGATI

1. Malo sem bil sicer presenečen, ko so me izbrali. Imel sem prijeten občutek, da bom sodeloval pri zgodovinskem dogodku, pri podpisu tega samoupravnega sporazuma. Prav vesel sem, da sem se lahko udeležil te slavnosti. S tem pa še ni končano naše delo, ampak se šele začne. Pred nami je še glavni del, da bomo ta samoupravni sporazum izvajali tako, kot smo obljubili.

2. V temu trenutku in tem položaju v kakršnem smo, sem prav zadovoljen. V temu sporazumu je določeno, da morajo pač močnejši in boljše stojajo pomagati slabšim organizacijam združenega dela. Navara našega dela je takšna, da imajo neke TOZD res enkrat veliko konjunkturo, čeprav niso same k temu prispevale in akumulacijo, medtem ko se drugi močnejši bolj trudijo, pa dosežejo manjšo akumulacijo. Zato je pravilno, da si TOZD med seboj pomagajo.

Ali imate občutek, da kakšna sredstva niso bila pravilno razdeljena?

— Do sedaj nimam tega občutka.

Kaj pa sklad skupne porabe? Ali je Podpeč dobila ustrejni del?

— Po mojem mišljenju bi lahko bil večji. Potreba na našem koncu je velika in bi bili zadovoljni, če bi dobili več sredstev. Ker sredstev ni več, mislim, da je tudi ta razdelitev pravilna.

Ali pričakujete, da vam bodo ostale TOZD primarne proizvodnje zagotovile potrebne količine žaganega lesa?

— Pričakujemo že, toda vemo, da ne bodo mogli zadovoljiti našim potrebam v celoti, ker potrebujemo mnogo bukovega žaganega lesa. Prevelike količine žaganega lesa tudi izvažamo in se bojim, da nam bo surovin primanjkovalo.

Kakšen imate odgovor na pripombe ostalih TOZD, da dajejo žagani les finalistom po nizkih cenah?

— Smatram, da moramo v okviru podjetja zaščititi finaliste v pogledu preskrbe surovin po cenah in količinah, ki omogočajo pozitivno poslovanje tako primarne kot finalne proizvodnje, kakor tudi povečanje fizičnega obsega predvsem finalne proizvodnje in povečanje števila zaposlenih.

Kaj pričakujete od letošnjega leta glede poslovanja vaše TOZD?

— Ne pričakujem bistvenih sprememb.

Velikokrat padajo očitki, da je Podpeč obremenjena z najnižjo upravno prodajno režijo, v čem lahko utemeljujete upravičenost razbremenitve?

— Zavedati se moramo, da Podpeč v celotnem podjetju ustvarja z izvozom največ deviz. Glede akumulativnosti naj povem, da mi ne vplivamo na prodajne cene, ampak jih diktira svetovno tržišče. Medtem ko domače cene vhodnih materialov stalno naraščajo. Zato se nahajamo v škarkah, ki nam režejo akumulacijo. Tako, vidite, ne moremo biti pri ocenjevanju poslovanja določene temeljne organizacije tako ozki, ampak moramo analizirati celotno strukturo poslovanja, da dobimo realno oceno o pomembnosti določene dejavnosti v podjetju.

FRANC JAKLIČ,
PREDSIEDNIK DS TOZD
ROB

ZAPOSILITEV VIŠKA DELOVNE SILE

1. Samoupravni sporazum je po mojem mnenju dobro pripravljena in lepo zamišljena akcija. Glede izvedljivosti za podpisnika sem bil presenečen in počaščen, ker so mi poverili tako nalogo.

V lanskem letu smo obravnavali perspektivni razvoj podjetja. V tem programu je bil obrat ROB predviden za ukinitev. Kako ocenjujete ponovno legalizacijo obrata in formiranje samostojne temeljne organizacije združenega dela?

— Kot je bilo v lanskem letu predvideno, smo bili v Robu praktično na koncu. Tako kot pa se

sedaj odvíja, je za nas razumljivo mnogo ugodneje. Izgleda, da bomo sedaj napredovali.

In kaj pričakujete v prihodnosti?

— Najprej bi bilo potrebno našo žago rekonstruirati spričo količine hlodovine, ki gravitira v to naše območje. Mislim, da smo za podjetje zanimivi, tako v pogledu pokrivanja dela potreb po žaganem lesu, kot po ustvarjeni akumulaciji.

V bodoče naj bi proizvajali še kakšen artikel, s čimer bi omogočili zaposlitev viška delovne sile v tem pasivnem kraju.

IVAN ŠEMRL,
OBRATOVODJA
STAVBENEGA
MIZARSTVA

SOLIDARNOST NA PREIZKUŠNJI

1. Občutki so prijetni, ker je HOJA naredila svečan podpis samoupravnega sporazuma v tako svečanem okolju.

2. Sredstva so pravilno razdeljena. Prepričan sem, da je razdelitev pravilno tisto, kar se je dalo razdeliti v posameznih temeljnih organizacijah.

TOZD Mizarstvo že dolgo posluje na novi lokaciji. Ali imate občutek, da ste v dosedanjem obdobju potegnili glavni del v investiciji celotnega podjetja in da ste v bodoče dolžni sredstva vrniti ostalim TOZD? In še tole: ali potrebujete sredstva za nova investicijska vlaganja?

— Ja, oboje je tukaj prisotno. Namreč, nismo še vsega zgradili. Vemo, da bo gradnja potekala še v letošnjem letu in tudi v naslednjih letih, najmanj še tri leta. Da pa smo dolžni pomagati ostalim enotam, tega se zavedamo in ne bomo nikoli zanikali.

Ali samoupravni sporazum zagotavlja razvoj vseh temeljnih organizacij združenega dela in je v skladu s potrjenim razvojnim programom?

— Samoupravni sporazum omogoča razvoj, večje težave bodo mogoče v tem, ko bodo možnosti posameznih enot manjše. Tukaj se bo predvsem izkazalo načelo solidarnosti.

Kakšne pripombe bi imeli na letni plan Mizarstva.

— Plan Mizarstva za leto 1974 je sila napet. Od nas se pričakuje velike rezultate, premalo pa se upošteva začetne težave. Plan pa tega ne predvideva in ne upošteva. Za doseg tega plana je pogoj, da bo povečana delovna sila v višini od 20 do 30 delavcev in je to tudi pogoj delovne skupnosti.

Kakšno bi dali oceno glede rezultata obrata Mizarstva v letu 1973?

Po moji oceni je rezultat, čeprav je negativen, ugoden, spričo okoliščin v katerih smo delali. Upoštevati moramo selitev in pa začetne težave, ki smo jih prebradili na novem obratu. Če pomislim samo, koliko stroškov smo imeli v proizvodnji z vsemi prevozi lesa za sušilnice, ki niti niso največja postavka, vsi prenosni dovršene proizvodnje in nadalje

tudi skladišča niso bila dograjena.

Smatram, da je rezultat glede na vse okoliščine ugoden, posebno še, ker je težišče izgube leta 1973 izražena v enem delovnem nalogu in nekaj odpisih, iz česar zaključujem, da poslovanje v bodoče ni problematično.

FRANC SERAJNIK,
PREDSIEDNIK DS TOZD
ŠKOFELJICA

PRAVILNO RAZDELJENA SREDSTVA

1. Občutil sem, da mi člani kolektiva veliko zaupajo in bil sem s tem počaščen. Poslej se bomo čutili še bolj odgovorne, še posebno v pogledu racionalne porabe surovin, potrošnega materiala, delovnega časa in stroškov poslovanja nasploh, pa tudi v pogledu delitve ustvarjenega dohodka in urejanja medsebojnih odnosov.

2. Sredstva so bila pravilno razdeljena. Ljudje vidijo, da se gibljemo po realni poti. Če nekaj ustvariš, potem od tega tudi nekaj imaš. Tudi za sredstva sklada skupne porabe ocenjujem, da so bila pravilno razdeljena.

Kako vi ocenjujete rezultate poslovanja lanskega leta in kaj pričakujete od letošnjega?

— Rezultati lanskega leta so bili uspešni, bili pa še uspešnejši, če ne bi imeli težav s surovinami. Kar pa zadeva letošnje leto, lahko povem, da smo zaenkrat v polnem pogonu, kako pa bo na koncu leta, je pa težko predvidevati.

Kakšni so trenutno problemi TOZD Škofljica?

— Večjih problemov ni, pojavlja pa se problem delovne sile.

Kaj pa vprašanje delitve osebnih dohodkov?

— Zaenkrat je v redu. Če delaš, si zato tudi lepo nagradjen.

Ali so delavci zadovoljni z osebnimi prejemki?

— Meseca januarja, ob zadnjem izplačilu so bili še posebno zadovoljni.

JERNEJ NARTNIK,
OBRATOVODJA
»POHIŠTVA«
POLHOV GRADEC

ZAGOTOVLJENA NAROČILA

1. Pri sami določitvi za podpisnika samoupravnega sporazuma sem imel občutek, da mi je kolektiv poveril res odgovorno nalogo, obenem pa tudi izkazal zaupanje za podpis tako odgovorne akta kot je samoupravni sporazum. Pri samem podpisu sporazuma pa sem si želel, da bi ta sporazum prišel v kolektivno do polne veljave, pa naj bi potekalo vse nadaljnje delo na tej osnovi.

2. Mislim, da je delitve, kakršna je bila izvedena, tudi edino izvedljiva.

Torej nimate občutka, da bi bila TOZD Polhov Gradec pri temu prikrajšana?

— Sedanja sredstva so bila pravilno razdeljena po lokacijah, kjer se osnovna sredstva nahajajo in

uporabljajo, bili pa smo prikrajšani v investicijskem pogledu glede na ustvarjeno akumulacijo v zadnjih letih. Vendar pričakujemo, da je TOZD Polhov Gradec sedaj z investiranjem na potezi. Prihodnost TOZD Polhov Gradec je omogočena po razvojnem programu podjetja, kakor tudi po tem samoupravnem sporazumu in nima mojih bojani, da se predvidena izgradnja ne bi uresničila.

Kaj pričakujete, da bo v letošnjem letu v naši tovarni na novo zgrajena in kakšna bo potem proizvodnja v novih prostorih?

— Zastavljena je izgradnja novega obrata pohištva. Pričakujemo, da bo v letošnjem letu objekt končan, s tem, da bo služil v prvi fazi za vskladiščenje. Računamo, da bodo mogoče v drugi polovici leta dani pogoji za izgradnjo prepotrebne kotlovnice in da bodo s tem podani tudi pogoji za preusmeritev hale. Dokler ni zagotovljeno ogrevanje, toliko časa ta objekt ne bo mogel služiti kot proizvodni objekt.

Kako ocenjujete uspeh poslovanja v letu 1973 in kaj pričakujete od letošnjega leta?

— Poslovanja v letu 1973 ocenjujem za uspešno. Doseženi rezultat je realen z ozirom na pogoje v kakršnih je HOJA v letu 1973 poslovala.

V letu 1974 pričakujemo rešitev vprašanja skladiščnih prostorov, kar nam bo omogočilo določeno ekspanzijo proizvodnje. Naročila imamo zagotovljena.

IVAN BIZJAK,
PREDSIEDNIK DS TOZD
VELOX

IZKUŠNJE ZAGOTAVLJAJO PRIHODNOST

1. To je bila velika odgovornost. Imam pa občutek, da se nekateri člani kolektiva ne zavedajo pomembnosti tega sporazuma, predvsem iz vrst tistih, katere zanima zgolj osebni prejemki na koncu meseca, ne pa medsebojni odnosi, samoupravljanje, produktivnost dela, poslovanje podjetja itd.

2. Sredstva podjetja so po mojem mnenju zadovoljivo razdeljena in v mejah realnih možnosti.

Kako ocenjujete solidarno odgovornost glede pokrivanja stroškov oziroma izgube?

— Če so vzroki utemeljeni kot na primer vremenski pogoji, ki pridejo posebno do izraza v naši TOZD, tržna situacija, zamrznjene cene ali določene notranje objektivne težave vsekakor. Če pa so nepravilnosti v poslovanju znotraj TOZD, kot rezultat neuspešnega dela posameznikov ali celotnega kolektiva, pa smatram, da bi bili potrebni poleg pokrivanja izgube tudi drugi ukrepi.

Ali se čutite člani TOZD Velox dolžne, da v naslednjih letih poslovanja vrnete ostalim TOZD sredstva iz svoje akumulacije?

— To pa vsekakor.

Kakšne imate trenutno probleme na Veloxu?

— V glavnem je problem delovne sile. Premalo jih je iz neposredne bližine, veliko pa iz oddaljenih krajev, največ celo iz drugih republik. Pri tem nastajajo vprašanja stanovanj, prehrane in nasploh pojavljajo se socialni problemi. Zalostno je tudi to, da se mnogi zavedajo samo pravic, dolžnosti pa ne.

Problemi so nadalje glede zastojev, ki smo jih že v precejšnji meri zmanjšali, vendar so še vedno predolg. Sicer pa upam, da smo si v dosedanjem obratovanju nabrali dovolj bogatih izkušenj, ki nam zagotavljajo uspešno poslovanje v bodoče.

RUPNIK FRANC, ČLAN AKCIJSKEGA ODBORA

Završen plan

Plan bi bil sprejet na zboru delovnih ljudi TOZD Tesarstvo, če bi delavci dobili odgovore na zastavljena vprašanja

V krajšem razgovoru smo se po podpisu samoupravnega sporazuma pomudili tudi s članom akcijskega odbora FRANCEM RUPNIKOM.

Kot član akcijskega odbora ste imeli veliko besede in vpliva na delitev sredstev podjetja. Kako ocenjujete upravičenost take delitve kot je bila sprejeta po samoupravnem sporazumu?

— V naših skupinah v TOZD Tesarstvo je bilo dosti razpravljanja o delitvi sredstev, amortizacije, anuitet, upravne režije in osebnih dohodkov. Bile so postavljene na vseh teh skupinah določene zahteve, po katerih sva se s tov. Hitjem kot delegata TOZD Tesarstvo v akcijskem odboru morala ravnati. Po temeljitem premisleku smo na akcijskem odboru le prišli do samoupravnega sporazuma, do teksta, ki je bil sprejemljiv tako za Tesarstvo, za naše delovne skupine in druge TOZD. Mislim, da je vsa ta delitev sredstev v tem samoupravnem sporazumu najbolj pravična. Takšna stališča smo mi tudi zastopali na zboru delovnih ljudi, kjer smo sprejemali ta samoupravni sporazum.

Ali velja to tudi za sredstva sklada skupne porabe iz naslova počitniških domov?

— Ravno pri sredstvih sklada skupne porabe smo najbolj vztrajali pri svojih zahtevah in ne bi mogel reči, da je razdelitev najbolj pravilna. Je pa do neke mere ugodno zahtevam, ki so jih postavile vsaka posamezna delovna skupina na Tesarstvu.

Ali bodo ostali člani kolektiva drugih TOZD imeli enake pravice do koriščenja počitniških domov, kot člani kolektiva TOZD Tesarstvo?

— Mislim, da sploh ni govora, da ne bi mogli imeti vsi enakih pravic do koriščenja počitniškega doma na Krvavcu in pa v Fiesi. Seveda delavci Tesarstva bodo morali imeti na Krvavcu in v domu v Fiesi določene prednosti, nihče pa ne bo mogel zavrniti delavce iz druge TOZD, če bo dom prazen. Popolnoma zavračam govornice, da je to last Tesarstva. To ni naše, to je last vseh, samo kot sem rekel, nekaj pravic več kot drugi smo si s tem le pridobili.

Predstavniki TOZD Tesarstva ste edini, ki niste sprejeli letnega plana. Kakšne so osnovne utemeljitve tega?

— Osnovne utemeljitve letnega plana za leto 1974 so bile nekako naslednje. Varianto 7. je na tem zboru delovnih ljudi obrazložil tov. Kurent, direktor TOZD, z vsemi dodatnimi pojasnili. Poleg tega plana so bile priloge k planu variante 7., iz katerih je bilo razvidno različno povečanje mase osebnega dohodka v primerjavi z doseženimi v lanskem letu. Ker nam teh odstopanj ni znal na samem zboru delovnih ljudi nihče pojasniti, je kolektiv plan zavrnil z zahtevo, da se izdela ustrezna analiza in pripravi potrebna obrazložitev. — Smatram, da bi bil plan sprejet že na zboru delovnih ljudi, če bi delavci dobili odgovore na zastavljena vprašanja.

ODGOVOR NA ZASTAVLJENO VPRAŠANJE

Tabela pojasnjuje

Iz plansko analitskega oddelka smo dobili naslednje pojasnilo:

Skupna masa osebnih dohodkov se po planu za leto 1974 poveča za 24,4% v primerjavi z doseženim v letu 1973. Ta podatek je bil naveden v tabeli, katera je bila priložena in obravnavana na kolektivnih sestankih, na katerih so posamezne TOZD plane sprejemale. Ker pa nam skupna masa osebnih dohodkov ne pove razmerij v pogledu predvidenega povečanja fizičnega obsega proizvodnje, produktivnosti dela in števila zaposlenih, je najbolj nazorno izračunati planirano neto maso osebnih dohodkov na planirano število zaposlenih, nato pa primerjati povečanje neto osebnega dohodka na enega zaposlenega po posameznih TOZD v primerjavi s predhodnim letom, kakor tudi povprečne planirane vrednosti osebnih dohodkov posameznega TOZD. Povprečje, absolutne in relativne vrednosti so razvidne iz naslednje tabele:

Povprečno izplačani in planirani neto osebni dohodek na zaposlenega

TOZD	Doseženo 1973	Plan 1974	Indeks
PODPEC	1.795.00	2.415.85	135
POLHOV GRADEC	1.900.00	2.648.65	139
STAVB. MIZARSTVO	2.006.55	2.731.60	136
ZAGA ROB	2.089.10	2.809.95	135
ZAGA ŠKOFLJICA	2.089.10	2.712.90	130
VELOX	2.075.35	2.615.05	126
TESARSTVO	2.042.25	2.805.40	137
SKUPNE SLUŽBE	2.883.55	3.937.10	136
SKUPAJ	2.045.55	2.813.80	137

● Iz tabele je razvidno, da se planirani osebni dohodki najbolj povečajo v primerjavi s predhodnim letom v TOZD Polhov Gradec, na Tesarstvu, Mizarstvu, skupnih služb itd. To se pravi, da poročevalcu ne bi bilo težko odgovoriti na postavljeno vprašanje, če bi imel pripravljeno tabelo, kakršno posredujemo in bi s tem odpadla vsa nadaljna razpravljanja v zvezi s sprejetjem letnega gospodarskega plana.

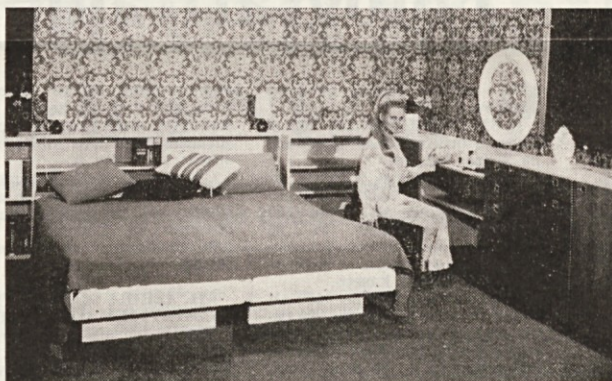
RAZLIČNA UPORABA POHIŠTVA »ABC«

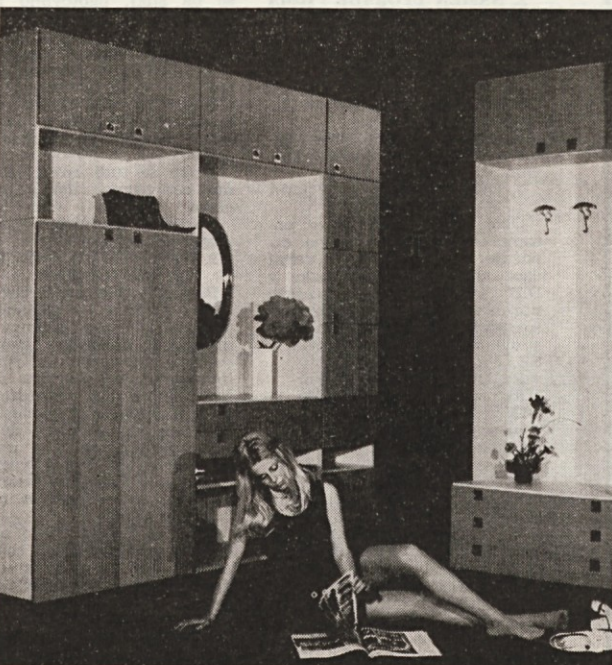
Oprema pisarn

Oprema projektivnih birojev

Oprema stanovanj: spalnice, dnevne sobe, garderobe, predsobe, knjižnice in podobno

Salon pohištva »Hoja«

Od začetka februarja letos na Ižanski cesti 18 v Ljubljani

Ali že veste, da ima Hoja svoj nov razstaveni prostor na »Ižanki«, kjer razstavlja svoj sistem komponibilnega pohištva ABC.

V začetku februarja 1974 smo v bivšem stanovanju upravne stavbe na Ižanski cesti odprli razstaveni prostor, kjer si lahko ogledate improvizirane stanovanjske prostore iz našega programa komponibilnega pohištva ABC.

Videli boste nekaj rešitev, ki pridejo praktično v poštev pri opremljanju stanovanjskih prostorov. Prikazali smo predprostor (predsobo), dnevno sobo, delovni koteček, otroško sobo in spalnico.

Na razpoložljivem razstavnem prostoru ni bilo mogoče prikazati vseh rešitev, ki jih ta sistem nudi. Poizkušamo pa obiskovalca informirati oziroma pripraviti na razmišljanje in mu s tem pomagati do rešitev, ki so mu potrebne pri opremljanju stanovanja.

Ogled razstave je vsak dan, razen nedelje, od 8. do 13. ure, v ponedeljek in četrtek pa od 11. do 18. ure.

- V razstavnem prostoru dajeta vsa ustrezna navodila in pojasnila komercialno tehnični referent in oblikovalec iz podjetja, ki lahko ugodita še tako zahtevnim strančkam v pogledu funkcionalnosti izkoriščanja stanovanjskega prostora s komponibilnim pohištvom sistema ABC.

LAZAR SASA,
dipl. ing. arh.

RAZGOVOR Z IVANOM REMŠKARJEM, DIREKTORJEM SPLOŠNEGA SEKTORJA

Usklajevalni postopek bo treba natančno določiti

Sporazum bo treba spremljati in dopolnjevati v skladu s potrebami, ki jih bo pokazalo življenje

Vi ste sestavljalca osnutka samoupravnega sporazuma, ki je bil dan v razpravo akcijskemu odboru in članom kolektiva na sestankih. S tem v zvezi bi vas prosili za oceno samoupravnega sporazuma?

— Oceno sporazuma bi dal kot sestavljalca zelo težko, ker vsak sestavljalca gleda akt kot svojo stvar in jo lahko precej ali pa podcenjuje. Osebo zadovoljstvo čutim v tem, da je akcijski odbor osnovni osnutek, ki je bil pripravljen, sprejel in da ni bilo kakšnih posebnih ali bistvenih pripomb ali sprememb. Lahko bi re-

Praktično solidarnostno prelivamo sredstva iz vseh fondov razen v primeru pokrivanja izgube negativno poslujoče TOZD. Edino v tem primeru je TOZD dolžna povrniti sanacijski kredit.

Ali ne vpliva solidarnost v tolikšni meri destimulativno na produktivnost in samoiniciativnost posamezne TOZD?

— Bil bi prav nasprotnega mnenja. Prav ta obveza vračanja sredstev zaradi pokrivanja izgub naj bi vplivala stimulativno na posamezno temeljno organizacijo, da se bo trudila z boljšim poslovanjem čimprej pokriti in povrniti ostalim temeljnim organizacijam sredstva, ki so jih vanjo vložila. Ne predstavljam si, da bi v primeru izgube bili postavljeni kratki roki vrašanja, ampak da bodo tukaj sporazumno sprejeti taki roki in tak način odplačevanja obveznosti, ki bodo sprejemljivi za tisto temeljno organizacijo, ki bi slučajno prišla v izgubo. Predvidevam pa, da pri solidni organizaciji proizvodnje in zagotovljeni uspešni prodaji, do negativnih rezultatov ne bi smelo prihajati, čeprav moramo biti tudi na to pripravljeni.

V čemu se po samoupravnem sporazumu izraža večja pravica neposrednega izvajalca nad razpolaganjem s sredstvi? S kakšnimi sredstvi bo neposredni proizvajalec lahko razpolagal?

— Obveznosti, ki jih nalaga družbena skupnost temeljnimi organi-

zaciom in podjetju kot celoti, ker se obračunava napram družbeni skupnosti delovna organizacija kot celota, so precej visoke, naš čisti dohodek pa še vedno prenizek, da bi lahko govorili o odločujočem vplivu na razporeditev preostanka dohodka, saj ga v večji meri razdelijo že predpisi. Pomembna je nova kategorija in sicer odločanje o sredstvih, ki se zbirajo v družbeno političnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih.

V bodoče bo neposredni proizvajalec odločal navzven preko svojih delegatov. V našem podjetju je bistven element delitve letni gospodarski plan. S sprejemom plana potrdimo vse instrumente delitve sredstev. Tu je osnova razpolaganja delavcev s sredstvi podjetja. Po sprejetju instrumentov pa ni potrebno več odločanje, ampak samo matematično izračunavanje in prikazovanje uspešnosti poslovanja članov kolektiva.

Pri obravnavanju plana 74 so vse temeljne organizacije plan sprejele, razen TOZD Tesarstvo. Iz kakšnega razloga plana niso sprejeli?

— Rekel bi, da je bil posredi nesporazum. Pred razpravo na zborih delovnih ljudi je potrebno, da se strokovni delavci seznanijo in to neposredno z vsemi nalogami plana, da potem vedo pravilno prenašati naprej na zborih delovnih ljudi, na delavce s katerimi

neposredno sodelujejo. Mislim, da nam je lahko ta primer šola za naprej.

Verjetno bomo imeli v bodoče še različna mnenja pri sprejemanju določitev sklepov. Kakšni bodo vsklajevalni postopki?

— Usklajevalni postopek bomo morali mi še bolj precizirati. Predstavljam si, da ne bo mogel biti sprejet noben akt, ki zadeva osnovne pravice delavcev vsake temeljne organizacije, če ne bo o tem aktu sporazuma in soglasja vseh temeljnih organizacij. Kolikor tega ne bo, akt ne bo mogel biti sprejet. Edina izjema so akti, ki zajemajo tekoče poslovanje podjetja. Med takimi je tudi letni plan, ker brez letnega plana podjetje ne more poslovati. V primeru, če ne pride do sporazuma, se sprejme začasen akt, ki velja toliko časa, dokler se stališča ne uskladijo. Vendar velja tak akt največ do konca poslovnega leta.

Postopek usklajevanja bo v tem, da se bodo delegati TOZD sporazumevali o stališčih, katera bodo predlagali v sprejem in potrditev na zborih delovnih ljudi in DS, ki v končni fazi verificira stališča vseh TOZD na zboru delovnih ljudi.

V tem tednu smo imeli možnost poslušati po televiziji razgovor »Mi med seboj« v tovarni »Meblu« Nova Gorica. Voditelj te razprave je ugotovil, da so celo protustavni določeni člani samoupravnega spo-

razuma v Meblu. Ali obstaja možnost, da imamo take člene tudi v našem samoupravnem sporazumu?

— Ne izključujem možnosti. Delal sem na osnovah zakona o konstituiranju TOZD in na osnutkih zveze in republiške ustave. Ker so se pa določene stvari v končnem predlogu ustave spremenile in ker nismo imeli na razpolago sprememb in dopolnitev predloga ustave, ne izključujem možnosti, da kakšna stvar ni neusklejena z ustavo. Zal moram povedati, da je bila javnost premalo seznanjena z vsemi naknadnimi dopolnitvami in spremembami predlogov zveze in republiške ustave. V tem je bil tudi problem, ker nismo mogli zasledovati vseh sprememb republiške in zvezne ustave.

Ta podpisani samoupravni sporazum najbrž ni nekaj statičnega, ampak se bo v bodoče spreminjal in izboljševal?

— Prav gotovo se bodo v našem samoupravnem sporazumu pojavila vprašanja, da določenih stvari nismo rešili, ker kljub predvidevanjem, vprašanjem in problemom, ki lahko nastajajo in na katera sem kot sestavljalca sporazuma poskušal odgovoriti z določili sporazuma, nikoli ne moremo predvidevati vseh možnih situacij, ki v življenju nastanejo. Smatram, da bo treba sporazum spremljati in dopolnjevati v skladu s potrebami, ki jih bo pokazalo življenje.

Ivan Remškar, dipl. iur., direktor splošnega sektorja

kel, da sem zadovoljen zaradi tega, ker imam občutek, da sem zadel tisto bistvo odnosov, o katerih smo že govorili v podjetju praktično od formiranja akcijskega odbora, od maja 1972 naprej. Iz razprav akcijskega odbora in organov upravljanja sem zajel bistvo odnosov, na podlagi katerih sem napisal v osnutek tisto, kar so ti organi želeli. Zaradi tega tudi ni bilo potrebe za večjimi spremembami pri sami obravnavi osnutka.

Člani akcijskega odbora in člani kolektiva so najbrž dajali uместne pripombe za izboljšanje osnutka samoupravnega sporazuma s tem, da je bilo težiče časa porabljenega na sestankih, vložene na vprašanje delitve sredstev sklada skupne porabe. Kako bi ocenili udeležbo porabljenega časa iz naslova sklada skupne porabe v primerjavi z ostalo problematiko, ki je bila zagotovo pomembnejša od teh sredstev?

— Lahko bi rekel, da me je v neki meri mogoče razočaralo, ker sem pričakoval v akcijskem odboru več razprave o bistvenih zadevah samoupravnega sporazuma in to predvsem o odnosih med temeljnimi organizacijami združenega dela, ne pa toliko o delitvi sredstev sklada skupne porabe, ki je po mojem bolj postranskega pomena. To bi lahko opredeljeval tudi s tem, da smo medsebojne odnose že več zadnjih let gradili na medsebojni solidarnosti, ker ves osnutek bazira na solidarnosti temeljnih organizacij združenega dela. Iz tega bi sklepal, da je bilo to področje dovolj temeljito zajeto in da zaradi tega ni bilo posebnih razprav.

Za solidarnostna vlaganja smo se odločili že ob sprejemu desetletnega dolgoročnega programa razvoja in je bil potrjen z referendumom. Prav zaradi tega mislim, da verjetno tudi ni bilo toliko razprav o medsebojnih odnosih, ker smo se ves čas dogovarjali in gradili vse v smislu solidarnosti.

OSNOVNI NAPOTKI ZA NAŠE FOTOAMATERJE

Fotografiranje

Pri nabavi filma moramo upoštevati:

1. **SIRINO FILMA**, ki ustreza našemu fotoaparatu. Glede na širino ločimo:

a) Filme malega formata širine 35 mm in dolžine 160 cm (36 posnetkov) ali 80 cm (20 posnetkov velikosti 24 x 36 mm).

Ti filmi so naviti v bakelitne ali kovinske kasete.

b) Rol filme širine 45 ali 60 mm in dolžine 80 cm. Ti filmi imajo lahko 8, 12 ali 16 posnetkov ustreznega formata. Prilepljeni so na papirnati trak, ki je na zunanji strani rdeč ali zelen, na strani obrnjena proti filmu pa črn.

c) Plan filme, ki so večjega formata in namenjeni predvsem profesionalcem.

2. **NAMEN UPORABE FILMA**

Po namenu uporabe ločimo:

a) črnebe negativne filme: iz njih se lahko izdelata črnebela fotografija,

b) barvne negative filma. Iz teh se lahko izdelata barvne ali črnebele fotografije,

c) barvne pozitivne (dia) filme namenjene za izdelavo barvnih diapozitivov.

3. **OBČUTLJIVOST FILMA NA SVETLOBO**

Občutljivost filma se v posameznih državah različno označuje. V Evropi so že nekaj časa najbolj v rabi oznake v DIN stopinjah (po nemških normah). Poleg tega so v rabi še »ASA« STOPINJE (ameriški standard) in »GOST« oznake v SZ.

Po DIN delimo filme na:

a) nizko občutljive — do 15 DIN,

b) srednje občutljive od 15 do 20 DIN,

c) visoko občutljive od 21 do 36 DIN.

Za amatere je skoraj vedno primeren srednje občutljiv film. Vedeti je tudi treba, da vsake tri DIN pomeni »vrednost ene zaslonke«, npr.: imamo dva fotoaparata, v enem je film občutljivosti 15 DIN, v drugem pa 18 »DINSKI« film. Na prvem aparatu imamo naravnano zaslonko na 5,6, in če

želimo imeti enako osvetljen tudi film v drugi kameri, moramo ob enakih ostalih pogojih (čas osvetlitve motiva) nastaviti zaslonko 8.

Čas uporabnosti fotomaterialov — tudi ostalih in ne samo filmov — se poveča, če jih hranimo na suhem in temnem mestu pri srednji temperaturi.

II. **IZBIRA MOTIVA IN NASTAVITEV OSVETLITVE**

Pred fotografiranjem (pritiskom na sprožilo) je potrebno izbrati motiv in osvetlitev.

1. **IZBIRA MOTIVA**

Na prve filme običajno posnamemo družinske člane v različnem okolju: doma, na izletu, na dopustu.

Ko gledamo te prve poizkuse na sliki, ugotovimo predvsem naslednje napake:

premaknjeni posnetki, s fotoaparatom se nismo dovolj približali »fotografiranemu« in so le drobne pike,

ljudje na sliki stojijo v vrsti togo kot vojaki in vsi gledajo natančno v objektiv kamere,

lahko se tudi zgodi, da komu »odrežemo« del noge ali glave.

Po nekaj filmih so slike neprimerno boljše.

2. **NASTAVITEV OSVETLITVE IN DALJINE**

Pravilno osvetljen je tisti negativ, ki ima — gledano po razviti — vse odtenke od prozornega do črnega. Količina svetlobe, ki pade na film v fotoaparatu se regulira z zaslonkami in časi, osvetlitev pa je tudi odvisna od občutljivosti filma. V primeru, da slikamo skupino oseb in imamo v kameri film občutljivosti 18 DIN se v sončnem vremenu odločimo za zaslonko 8 in čas 1/100 sekunde.

Film bo precej točno osvetljen. Z zaslonkami in časi pa lahko tudi kombiniramo in film bo še vedno pravilno osvetljen.

PRIMERI:
Če želimo slikati skalca v vodo in hočemo imeti ostro

»Lokvanji, znanilci poletja«. Fotografirano z Rollefleksom, format 6 x 6, film Agfa 17 DIN, zaslonka 8, čas 1/100 sekunde, film razvit v »Rodinolu« 1:40, 10 minut pri 20°C. Fotografiral Stane Mesar

sliko, nastavimo zaslonko na 5,6 in čas 1/200 sekunde. Pri fotografiranju hitrejšega predmeta je potrebno skrajšati čas še za eno vrednost to je na 1/500 sekunde povečati pa zaslonko na vrednost 4.

Obraten je primer, ako želimo, da bodo na sliki ostrni objekti, ki so blizu in npr. obzorje. V tem primeru je potrebno zmanjšati zaslonko z 8 na 11 ali 16 in podaljšati čas osvetlitve na 1/50 ali 1/25 sekunde. Pri uporabi časa 1/25 sekunde je potrebno imeti zelo mirno roko ali pa fotoaparat nasloniti na primerno podlogo; še primernejši je stativ.

Iz zgoraj navedenega sledi, da se pri manjšanju zaslonke (z vrednosti npr. 4 proti 16) večja globinska ostrina, pri večanju zaslonke pa se le-ta manjša. Predno se pritisne na

poziho, je poleg nastavitve osvetlitve nujno potrebna tudi nastavitve dolžine. Pri enookih refleksnih kamerah in pri fotoaparatih z ugrajenim daljnimerom, zavrtimo objektiv, dokler ni slika ostra, pri drugih fotoaparatih pa je potrebno daljino oceniti v metrih in jo nastaviti na skali objektiva.

Posebno natančno je potrebno nastaviti daljino pri fotografiranju bližnjih predmetov (manj od 2 m) in pri nastavitvi na večje zaslonke (4 ali 2,8).

Ko film poslikamo, ga vzamemo iz fotoaparata in oddamo na razvijanje ali pa sami razvijemo in izdelamo slike.

O razvijanju črnebelih filmov in izdelavi fotografij bo napisano v prihodnji številki.

STANE MESAR

HUDA NESREČA

Opozorilo vsem!

Huda kršitev predpisov
o varnem delu

Z veseljem čitamo članke v našem glasilu, ki govorijo o uspehih, ki jih včasih celo ilustriramo, tudi s fotografijami. Toda, žal moramo pisati tudi o najbolj tragičnih plateh našega podjetja — o nesrečah pri delu in hudih posledicah le-teh. O tem moramo pisati z željo, da bi nas vsaj živo prikazane posledice takih, povsem nepotrebnih nesreč, opozorile, da je zares vredno spoštovati predpisana navodila o varnem delu. Morda celo premalo pišemo in opozarjamo na posledice nesreč pri delu, saj še vedno naletimo na odpor do vzgoje o varnem delu in še bolj do upoštevanja predpisov o varnem delu. Še se najdejo delavci, žal včasih celo odgovorni za neposredno izvajanje omejenih predpisov, ki s svojim odnosom kažejo, da še niso dojmeli nujnosti doslednega upoštevanja pravil varnega dela... In zaradi takega odnosa, se moramo ponovno vprašati:

ZAKAJ TAKO?

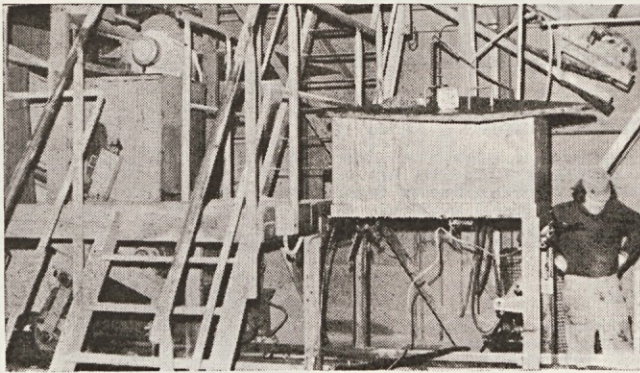
To vprašanje se je vsililo komisijski, ki je preiskovala januarja letos težko nesrečo pri delu, potem ko je analizirala način, kako je do nje prišlo. Bilo bi nesmiselno karkoli prikrivati, saj smo že rekli, da je namen tega članka le opozoriti, da bi v bodoče preprečili take in podobne nesreče in hude posledice, ki jim sledijo.

Torej v tej nesreči, kjer je delavki odtrgalo nogo pod kolenom, lahko trdimo, da gre za hudo kršitev predpisov o varnem delu. Zakaj je ta, sicer zelo vestna delavka v svoji vni da pripravi stroj za točen začetek obratovanja, stopila na transportni trak? To je prepovedano in izredno nevarno. Za tako opravilo je pripravljen varen podest z varnimi stopnicami. Domneva se, da je delavka hotela skrajšati pot, da bi delo hitreje opravila. In to je bilo usodno... Najkrajša pot ni vedno tudi najbolj varna!

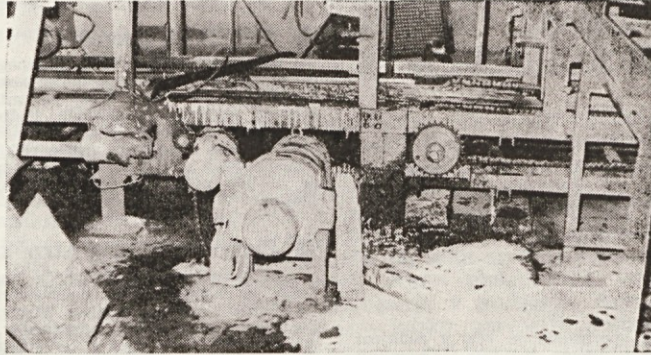
- Kaj bi še opisovali ta tragičen dogodek, ki je prinesel toliko nepotrebnega gorja temu mladem mu dekletu... to naj nam bo vsem v opomin, da se pri delu vedemo tako, kakor nam naša ročaja predpisi o varnem delu.

Naši nesrečni sodelavki pa od srca želimo, da bi čim prej okrevala. Mislimo, da ji lahko v imenu kolektiva podjetja obljubimo, da ji bomo nudili vso moralno in materialno pomoč pri njeni nesreči, da jo bo čim lažje prenašala.

Služba za varstvo
pri delu podjetja

Varen dostop na podest

Transportni trak kjer se je pripetila huda nesreča

MERJENJE DELA JE POSTALO NUJNOST

S PRAVILNIMI NORMAMI DO UPRAVIČENEGA ZASLUŽKA

Delo, ki zahteva od vsakega normirca temeljito poznavanje tehnološkega procesa

Merjenje dela ali kakor ga popularno imenujemo normiranje, je postalo nujnost v naši proizvodnji. Zakaj nujnost? Odgovor je zelo preprost: Če hočemo stimulativno nagradjevanje po doseženem delu, moramo delo normirati oziroma ga količinsko ovrednotiti. To pomeni, da bo tisti, ki se bolj trudi pri svojem delu, tudi bolj nagradjen. Če bi se vsi tega zavedali, potem bi normiranje imelo drugačen namen. Norme bi bile pripomoček za izdelavo kalkulacij, planiranje proizvodnje in podobno. Tako pa je vse drugače. Norme so postale neke vrste bit, ki nas stalno priganja. Vsekakor to ni njihov namen. Tokrat imamo namen prikazati, kaj je norma in kako pridemo do nje. Na čim bolj preprost način bomo skušali opisati delo normirca in upamo, da bo s tem tudi cilj dosežen.

Normiranje je delo, ki zahteva od vsakega normirca temeljito poznavanje tehnološkega procesa, načina dela na posameznem delovnem mestu, pri naši neserijski proizvodnji pa zahteva dodatno še poznavanje delovnih nalogov, ki se med seboj precej razlikujejo.

Sama norma sestoji iz dodatnih in operativnih časov. Dodatne čase je potrebno najprej določiti. To so časi, ki so potrebni za transport obdelovancev, brušenje in izmenjavo rezil, osebne potrebe, urejevanje delovnega mesta, vzdrževanje stroja in podobno. Te čase lahko snemamo z uro štoparico tako, da je normirec stalno v proizvodnji in si beleži na poseben snemalen list posamezne čase, ki so potrebni za opravljanje delovnega mesta. Temu tudi pravimo fotografija delovnega dne. Če hočemo bolj točne rezultate, je takšno snemanje potrebno dva tedna. Istočasno lahko snemalec snema več delovnih mest, kolikor jih pač lahko opazuje. Pozitivne strani tega načina snemanja so dokaj točni rezultati, negativne pa v veliki porabi časa za snemanje celotnega obrata. Vendar se tudi vsa ta točnost snemanja ob neserijski proizvodnji spremeni takoj, ko spremenimo serije delovnih nalogov.

Drug način zajemanja dodatnih časov je z metodo trenutnih opazanj. Pri tej metodi obiskujemo delovna mesta le ob določenem času in zabeležimo kaj se takrat dela.

Število obiskov oziroma obhodov izračunamo na podlagi željene točnosti in od % dodatnih časov. Metoda je dovolj natančna in omogoča v zelo hitrem času določiti dodatne čase za ves obrat.

Da lahko izračunamo normo, rabimo še operativni čas, to je čas, ki je potreben za izvajanje same operacije (montaža okovja, rezkanje, skobljanje in podobno).

Ta operativni čas lahko določimo s snemanjem ali pa z vnaprej določenimi časi, kjer predpišemo gibe, ki so potrebni za izvajanje operacije.

Snemanje operativnega časa s štoparico je zelo subjektivnega značaja. Pri tem snemanju mora snemalec, v našem primeru normirec, poznati delo na delovnem mestu. Vedeti mora, kakšno je normalen delovni tempo, če tega ne pozna, bomo dobili kasneje premajhno ali pa preveliko normo.

Z metodo vnaprej določenih časov pa je tudi to rešeno. Treba je le zelo natančno predpisati gibe in prepisati iz tabel pravilne čase

OSEBNE NOVICE

V letu 1973 je prišlo v naše podjetje 248 in odšlo 270 delavcev

- Prišli so:
  - TOZD Polhov Gradec — KV delavci 1, NK delavci 11, vajenci 2.
  - TOZD Mizarstvo — VK delavci 1, KV delavci 26, PK delavci 6, NK delavci 58, vajenci 1.
  - TOZD Tesarstvo — KV delavci 3, PK delavci 4, NK delavci 25.
  - TOZD Skofljica — NK delavci 25.
  - TOZD Žaga Rob — NK delavci 3.
  - TOZD Velox — SS delavci 1, KV delavci 3, PK delavci 1, NK delavci 44.
  - TOZD Galanterija — SS delavci 1, KV delavci 2, PK delavci 1, NK delavci 16.
  - DSSS Uprava — Viš. strok. del. 1, SS delavci 11, OŠ delavci 4.
- Odšli so:
  - TOZD Polhov Gradec — KV delavci 4, PK delavci 2, NK delavci 6, OŠ delavci 1, prekinitev učne pogodbe 1.
  - TOZD Mizarstvo — SS delavci 2, VK delavci 5, KV delavci 37, PK delavci 3, NK delavci 48, prekinitev učne pogodbe 1.
  - TOZD Tesarstvo — KV delavci 5, PK delavci 4, NK delavci 23, prekinitev učne pogodbe 2.

TOZD Skofljica — SS delavci 1, PK delavci 1, NK delavci 27.

TOZD Velox — SS delavci 1, KV delavci 5, PK delavci 1, NK delavci 34.

TOZD Galanterija — SS delavci 1, KV delavci 2, PK delavci 6, NK delavci 15, prekinitev učne pogodbe 1.

DSSS Uprava — Vis. strok. del. 1, Viš. strok. del. 2, SS delavci 12, KV delavci 2.

V letu 1973 je odšlo v zasluzni pokoj 12 sodelavcev in to:

- TOZD Polhov Gradec: Otrin Viktor
- TOZD Mizarstvo: Oberč Jože
- TOZD Tesarstvo: Purič Peter, Fink Anton
- Podobnik Ivan
- TOZD Skofljica: Primc Francka
- TOZD Galanterija: Makovec Jožefa, Pristavec Marija, Vidmar Marija, Petelin Ani
- DSSS Uprava: Cerjak Alojz, Žužek Slavko

Vsem, ki so bili v letu 1973 upokojeni, želimo predvsem dobro zdravje in prijetno počutje.

Radi bi se jim zahvalili za pripadnost kolektivu, za delo v naši delovni sredini, kjer so z nami živeli in delali dolga leta.

Želimo, da bi njihova delovna vnema in zvestoba ostala trajno sporočilo mladi generaciji, ki je prišla, ali pa še pride v našo delovno organizacijo.

DRAGICA GORNIK

za posamezne gibe. Je pa ta metoda primernejša v velikoserijski proizvodnji.

Izračun norme je sedaj preprost. Od 450 minut, toliko pač znese 7,5 ur, se odšteje dodatni čas, ki se ga prizna za opravljanje delovnega mesta. Ostanek časa se deli z operativnim časom in količinsko je norma določena.

- Do tu vse lepo in prav. Če smo vse čase natančno posneli je tudi norma zelo točna. Ker pa več ali manj vsi stremimo, kako normira opehariti, da nam bo postavil manjšo normo in s tem neupravičen zaslužek, še kako škodujemo tudi sebi in ne samo normircu.
- Prav kmalu se ugotovi, da je norma prenizka. Do tega nas privede,
- če je pričel delati to delo nekdo drug ali pa tudi želja po večjih prejemkih.

Tudi neizpolnjevanje dnevnega opisa dela (mezdnega listka) ne priinese nobenih koristi, kvečjemu škodimo sebi, ker s tem zameglimo normircu pregled nad pravilno postavljeno normo.

Za zaključek lahko dodamo, da bomo imeli najpravilnejše norme, če bomo normircu pri njegovem delu pomagali in tudi svetovali. Upam, da se teh nasvetov naš normirec ne bo branil!

Ing. ANDREJ KOS

To je skladišče žamanja v TOZD Velox. Takšne metode dela ne predvideva noben sistem organizacije

TUDI MED MALICO

Rekreacija

Prizadevanja za boljše delovno počutje

V Galanteriji Podpeč se je samoiniciativno zbral krog mladih delavcev in pričel športno delovati med malico. Za mnoge bi verjetno že misel sama o rekreaciji med delom postala zoprna in odvečna. Vendar po izkušnjah in ugotovitvah, ki so že dolgo zapisane v raznih strokovnih sestavkih, je temu ravno nasprotno. Resnično je vsakdo v času dela fizično obremenjen, vendar je ta obremenitev enostranska. Utrujajo se samo določeni organi, ostali pa svojih funkcij ne opravljajo v celoti. Odmor je namenjen zato, da se utrujenost do neke mere odpravi.

Počitek med malico je mogoče izkoristiti na več načinov: nekdo se dene v topel kotiček in predremlje ostali del odмора, drugi bo ta čas porabil za pogovor o tem in onem, tretji bo čas posvetil športu. Če napravimo zaključek, kaj je kdo odnesel od delovnega odмора, bomo dobili naslednje rezultate:

pri prvem je organizem še ravno tako utrujen, kot je bil, njegovo počutje po spancu je še bolj zaspano in verjetno traja precej časa, da se človek ponovno vključi v delovni tempo. Po drugi strani pa obstaja še nevarnost, da je organizem zaradi spanja počasneje reagira in lahko hitreje pride do nesreče. Pri drugi skupini ne bi našel neke bistvene spremembe v počutju, razen s to razliko, da vsakdo ve: »kaj je ta povedala, pa kaj je oni dejal, da to ni res itd.

Tretja skupina, katera se v našem primeru ukvarja z malim nogometom, ima o odmoru skoraj končani 15 do 20 minutni igr, niso nič utrujeni, sami pa se počutijo mnogo sposobnejše za opravljanje de-

ZABELEŽILI SMO...

● Problemi z evidentiranjem kandidatov

Najzahtevnejše je bilo predlaganje kandidatov in izpopolnitev listin v organe upravljanja, razne odbore in komisije v TOZD Rob, ker je bilo potrebno število kandidatov za delegate v samoupravne in družbeno politične organe mnogo večje od skupnega števila zaposlenih. S tem v zvezi je padel predlog, da bi povečali število zaposlenih v tej TOZD.

● Glasovanje z dviganjem rok

Pri javni potrditvi samoupravnega sporazuma o združitvi 7 TOZD v DO Hoja predelava lesa Ljubljana, je bilo s potrjevanjem predlaganih kandidatov za delegate v organe na vseh nivojih, sprejemanjem statuta mesta Ljubljane, občinskega statuta in KS toliko glasovanja z dviganjem rok, da smo ujeli naslednjo pripombo iz ust neposrednega proizvajalca:

»Lažje je dvigati samo roko na sestanku, kot pa s plohom vred med delovnim časom.«

● Kakšen naziv podjetja?

Glede na to, da se nazivi podjetij večkrat menjajo, je nastal problem, kako imenovati podjetje po formiranju sedmih temeljnih organizacij združenega dela. Avtor je našel genialno rešitev za vse čase in je imenoval podjetje — DO Hoja, torej delovna organizacija. Seveda je najbolj pametno, da se držimo dela, ustvarjalnega dela, saj nam le delo omogoča obstoj in perspektivo.

● Zavaruj se pravočasno

Pri obravnavanju samoupravnega sporazuma na akcijskem odboru sta bili v več členih spremenjeni besedi:

»enotni kriteriji« v »odgovorjeni kriteriji«.

Tako smo potrdili, da smo si enotni le v mislih, medtem ko se bomo v dejanjih, torej pri delitvi sredstev vedno samoupravno dogovarjali.

● Neomejenih pravic ni

V 76. členu osnutka samoupravnega sporazuma je bilo v zadnjem odstavku za individualnega poslovnodnega organa napisano: Generalni direktor zastopa in podpisuje podjetje neomejeno. Ker je beseda »neomejeno« mnoge člane odbora motila, smo jo zamenjali s tekstom »v skladu z zakonom in tem sporazumom«.

● Kazen za prekrške

Člani ga je DS (podjetja) za uvajanje ustavnih dopolnil v podjetju »hitro« pri svojem delu. Pred enim izmed sestankov jim je napravila prometna milicaasedo z radarjem v Gerbičevi ulici in vse po vrsti kaznovala zaradi prehitre vožnje.

Na srečo je bil to že zadnji sestanek akcijskega odbora pred potrditvijo samoupravnega sporazuma.

● Težišče razgovora o delitvi sklada skupne porabe

Pri delitvi sredstev podjetja je bilo največ govora, takrat, ko je šlo za počitniške domove.

Za druga sredstva tega sklada bo še čas, so menili nekateri. Nekaj članov kolektiva pa je čutilo kar neko osebno pripadnost k skupnim počitniškim hišicam. Morda so jih imeli že za svoje vikende, do katerih so imeli vse pravice in nobenih dolžnosti.

● Osamosvojitve TOZD

Če se hoče TOZD izločiti iz sestave podjetja — tudi na to je treba biti pripravljen — bo moral vrniti ostalim temeljnim organizacijam združenega dela vsa sredstva, ki so jih vložila v TOZD od ustanovitve LKL in vsa sredstva iz naslova sanacijskega kredita po podpisu samoupravnega sporazuma.

Če bo to res, kar bi bilo edino poslovno, potem bo ločitev izredno težka.

● Možnost integracij

Sredstva podjetja smo razdelili med sedem TOZD in bili v delitve vsi tako zaverovani, da smo na integracijske procese popolnoma pozabili, kljub temu, da člani samoupravnega sporazuma te možnosti obravnavajo.

Zato naj tokrat opozorimo na bodočo obravnavo na tem pomembnem področju.

● Zelena luč za žago Rob

Članom kolektiva sporočamo, da je nastala prva sprememba razvojnega programa podjetja. Proizvajalci posameznih TOZD bodo potrdili z dviganjem rok legalizacijo žage Rob kot samostojne temeljne organizacije.

Člen 47. samoupravnega sporazuma DO Hoja pravi, da bodo vse nadaljne spremembe razvojnega programa možne le s potrditvijo na referendumu.

Morda bomo tudi v bodoče uvajali postopek za nova morebitna odstopanja po sistemu žage Rob.

● Vabilo neevidentiranim kandidatom

Uredništvo je obravnavalo možnost objave seznama vseh evidentiranih kandidatov v razne delegacije in samoupravne organe. Kaj kmalu smo ugotovili, da število daleč presega obseg našega časopisa in smo se odločili, da pokličemo na razgovor vse neevidentirane.

Datum bo naknadno objavljen. Če takih članov kolektiva ni, bo sestanek odpadel, pa tudi članek seveda.

Razgovor v tej številki ne manjka. Za to je poskrbel naš odgovorni urednik dipl. ing. Ciril Mrak, ki ga vidimo med razgovorom s sekretarjem OO ZK Hoja Ivanom Prebilom

● DS SS na prepihu

Pri obravnavanju samoupravnega sporazuma na upravi (po staremu, po novem pa DS SS) so dobili nekateri zaposleni občutek, da je ostala DS SS v DO Hoja brez osnovnih sredstev, (ker ni TOZD, ampak delovna organizacija skupnih služb) in brez pristojnosti, nalagajo pa se ji samo dolžnosti.

Verjetno bi veljalo vnesti več odgovornosti tudi v statute in pravilnike naših TOZD in dati manj poudarka pristojnostim. Pravijo, da bi bila potem inflacija manjša, ker le ta izvira iz prevelikih pristojnosti v primerjavi z dolžnostmi in odgovornostjo.

● Problem delitve stroškov

Po podpisu samoupravnega sporazuma je bilo slavnostno kosilo. Takoj je nastal problem delitve stroškov skupnega računa.

Nekdo od predstavnikov TOZD je poudaril, da je razprava odveč, ker račune plača vselej organizator, torej splošni sektor. Seveda lahko, samo potem v prihodnje ne smete kritizirati zaradi visokih stroškov režije DS SS, je dodal eden izmed predstavnikov skupnih služb.

● Sprememba naziva

TOZD Rob bo moral spremeniti ime Rob, kajti z izgradnjo asfaltirane ceste do Roba ti kraji ne bodo več na robu dogajanja, ampak bodo imeli odprto pot v svet in tudi drugim bo lažji dostop v te kraje.

● Delitev vsebinskega programa obveščanja

V tej številki glasila Hoja še objavljamo obsežnejše številčne podatke v zvezi s poslovanjem podjetja.

V bodoče bomo takšne in podobne podatke objavljali v »Uradnem listu Hoja« to je v Obvestilih, medtem ko bomo v tem glasilu objavljali le ustrezne komentarje.

● Prvaki v kegljanju

Na kegljaškem medobratnem tekmovanju je po trdi borbi zmagala dvojica s Skofljice Grum — Živic s 153 podrtimi keglji, druga sta bila Ivanc — Brandstätter s 147 podrtimi keglji, tretja pa Šlabanja — Hafner z obrata Stavbno mizarstvo s 142 podrtimi keglji. Tokrat so se slabše odrezali tesarji.

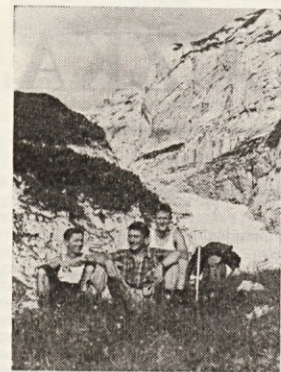
● Dva delegata v zboru združenega dela

Po odloku o delegiranju delegatov v zbor občinske skupščine bo Hoja imela v zboru združenega dela občine Ljubljana Vič-Rudnik 2 delegata. Enega delegata delegirajo delegacije Stavbnega mizarstva, Veloxa, Tesarstva in delovne skupnosti skupnih služb, enega pa delegacija Galanterije, Pohišтва, žage Rob in žage Skofljica.

● POSLOVNI HUMOR

Vsi sestanki so predolgi. V tem smo si edini. Vendar se nihče ne potrudi biti »krajši«. Vsak je prepričan, da se sestanki vlečejo zaradi drugih. Tako se je tudi ta vlek. Natančneje rečeno, pravkar ga je, preko nadnormalnih mej, vlekel računovodja. Delovni kolegi so se vse pogosteje presedali, stoli pa so medtem tako škripali, kot bi vrešče protestirali: »Nehaj!« Vsi hkrati so se obrnili k vratom, ki so se tedaj odprla. Tajnica je prinesla šop papirjev in jih položila pred računovodjo. Na uho mu je šepnila, da jih mora takoj podpisati. Navzoči so si oddahnil misleč, da bo sedaj izvajanje skrajšal. Toda... Z umirjeno kretnjo je odrazil lepo zložene papirje na stran in še naprej »balzimiral« poslušalce. Tedaj so mu najbližji sodelavci, za šalo, napisali izjavo in jo vtaknili med papirje, ki so čakali na podpis. Na izjavi je pisalo: »Izjavljam, da sem neupravičeno obogatel na račun našega podjetja predvsem v pridobitvi hiše, vikenda in avtomobila. Vse to vračam družbi in prosim za milo kazem.« Končno je računovodja utihnil in se lotil podpisovanja. Vsak dokument je dvignil le za toliko, da se je lahko podpisal. Predno je tajnica prišla po papirje, so kolegi iz kupa smuknili podpisano izjavo ter jo položili pred računovodjo. Šalo je razumel in se ji smejal, potem pa ponovno povzel besedo: »Tovariši, videti je, da se sestanek že predolgo vleče. Cas je zlato. Nekateri ne znajo nehati. Zato apeliram na vse, naj bodo čimkrajši.«

CENE

Tudi letos bomo pridobili izlete v planine

lovnih nalog. Njihov organizem je razgiban, enostranska obremenitev organov je izginila. Člani, ki se ukvarjajo z igro, lahko opravljajo delo naprej z nezmanjšano močjo in jim ni potreben čas, da bi se ponovno vziveli v delovni proces in njegov tempo.

Izvršni odbor sindikalne organizacije je v nekem smislu že obravnaval to dejavnost, vendar še ni našel dokončne oblike, kako nuditi širšemu krogu športno dejavnost. Poskusimo pa nuditi vsem zaposlenim na nek način športno dejavnost v popoldanskem ali večernem času v sekcijah ozroma društvih, ki so na terenu. Večje število članov v športnih društvih, t. j. posredni pogoj za boljše delovno počutje in kondicijo zaposlenih na delovnem mestu.

JOŽE ŠKRBEČ